

ศูนย์บริรักษ์ ศิริราช
Siriraj Palliative Care Center

“เรื่องเล่าจากใจ”

Siriraj Palliative Care Day 2011

**“Many diseases, many lives, many voices
palliative care for non-communicable conditions”**

วันที่ 19-21 ตุลาคม 2554

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

เรื่องเล่าจากใจ

เรื่องเล่าจากใจ

ที่ปรึกษา : รศ.พ.สุรินทร์ วัฒนพฒณศิริ

บรรณาธิการอำนวยการ : ผศ.พ.รุ่งนรินทร์ ประดิษฐ์สุวรรณ

รองบรรณาธิการอำนวยการ : นางศิริรัตน์ พิชิตชัยชาญ

บรรณาธิการ : นางสาวสินี สมนะวงษ์ชัย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : นางสาวราตรี จิมฉลอง

นายอภิเดช เทียนหยด นางสาวนันทา ปานมา

ISSN : ๑78-๑74-7876-38-3

พิมพ์ครั้งที่ 1 : ตุลาคม 2554

จำนวนพิมพ์ : 1,000 เล่ม

ออกแบบปก : บริษัทต้นไทร ครีเอทีฟ จำกัด

จัดพิมพ์โดย : คณะกรรมการดำเนินการ Palliative Care

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล และศูนย์บริการฯ ศิริราช

พิมพ์ที่ : บริษัท ศิลป์สยามบรรจภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด

61 ถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ (เพชรเกษม 6๑)

แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

โทรศัพท์ 0-2444-3351-๑ โทรสาร 0-2444-0078

e-mail: silpsiamprint:info@hotmail.com

เรื่องเล่า...จับใจ...

หลายท่านคงได้ชมภาพยนตร์โฆษณาของบริษัทประกันชีวิตแห่งหนึ่ง เรื่องพ่อใจ หรือ Silence of Love คงมีความเห็นเช่นเดียวกันว่า มีเนื้อหาที่กินใจ สื่อถึงคุณค่าและความหมายของการมีชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องที่หยิบยกมาให้คนตระหนัก เพื่อนำไปสู่แรงบันดาลใจที่จะมีชีวิตอย่างมีความสุข แต่ไม่ใช่ทุกคนที่จะไปถึงจุดนั้นได้ หญิงสาวผู้มีพ่อเป็นใบ้ได้เขียนไว้ว่า...ขอให้เราปฏิบัติต่อกันด้วยความจริงใจ เพราะชีวิตเราได้มาไม่ง่าย มีโอกาสพบกันถือเป็นบุญวาสนา ขอให้เราปรนนิบัติพ่อแม่ด้วยความกตัญญูทดแทน เพราะหลังจากท่านสิ้นบุญแล้วจะเหลือแต่ความรำลึก ขอให้เราปฏิบัติต่อคู่ชีวิตด้วยความจริงใจ เพราะหลังจาก...จากกันแล้วจะไม่มีโอกาสจูบมือกันเดินเที่ยว ขอให้เราทะนุถนอมการเจริญเติบโตของบุตร เพราะเมื่อถึงเวลาอันควร จะไม่มีโอกาสได้โอบกอดลูกอีก ขอให้เราร่วมเทและให้อย่างเต็มที่ ขอบคุณและอุทิศโดยไม่เห็นแก่ตัวต่อการพบปะในบุญวาสนาทุกโอกาส ปรัชญาชีวิตที่หญิงสาวผู้มีพ่อเป็นใบ้ได้มาจากการเจียดยាយ ทำให้เธอเห็นคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ เรื่องเล่าจากใจในโครงการ Siriraj Palliative Care Day 2011... จึงเป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ โดยทำวันนี้ให้ดีที่สุดเหมือนเป็นวันสุดท้ายของชีวิต ก็จะช่วยจรรโลงให้สังคมมีความสุข

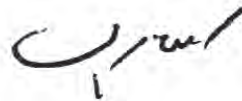
ศิริรัตน์ พิธิชัยชาญ

ตุลาคม 2554

คำนิยม

เรื่องราวจากชีวิตจริงของบุคลากรชาวศิริราชและผู้ป่วย ได้รับการถ่ายทอดและรังสรรค์มาเป็นหนังสือ “เรื่องเล่าจากใจ” เล่มนี้ เพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งดงามและมีคุณค่าของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย โดยไม่เลือกเชื้อชาติ ศาสนา เป็นแบบอย่างที่ดีที่มนุษย์จะพึงปฏิบัติต่อกันด้วยความรัก ความเกื้อกูล และก่อให้เกิดความสุขทั้งผู้ให้ และผู้รับ

ขอแสดงความชื่นชมและขออนุโมทนาในความดีงามที่ทุกท่าน ได้ร่วมกันสร้างให้กับสังคมไทย

รองศาสตราจารย์นายแพทย์สุรินทร์ ธนพิพัฒน์ศิริ

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช

คำนิยาม

หัวใจสำคัญของการบริการทางสาธารณสุข คือ การที่แพทย์ พยาบาลและผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดขยายกรอบความคิดจากการรักษาโรค หรือรักษา “ไข้” ไปสู่การรักษา “คน” นั่นคือ การดูแลผู้ป่วยด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์

การแพทย์ การสาธารณสุขที่ผ่านมา มักเอาโรคเป็นตัวตั้ง (disease-oriented) ทำให้คิดและปฏิบัติต่อผู้ป่วยแบบแยกส่วน โดยเน้นที่มีติทางกายภาพหรือ “โรค” อย่างเดียว ในขณะที่ความเจ็บป่วย (illness) และสุขภาพหรือสภาวะ (health) ประกอบด้วย มิติแบบองค์รวม ทั้งกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ดังนั้น เมื่อผู้ป่วยเป็นโรค โดยเฉพาะโรคที่คุกคามต่อชีวิต (life-threatening illness) และโรคเรื้อรังต่างๆ นอกจากผู้ป่วยและครอบครัวจะเป็นทุกข์แล้ว ผู้ให้การรักษาพยาบาลเองก็เป็นทุกข์ด้วย เนื่องจากแม้จะรู้สึกว่าได้ทุ่มเทแรงกายแรงใจอย่างเต็มที่ แต่ผลการรักษาก็ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ แดมบางครั้งยังมีความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้ป่วย ครอบครัว และทีมผู้รักษาพยาบาล

ผู้ที่ป่วยด้วยโรคที่คุกคามต่อชีวิต ไม่ว่าจะเป็นโรคที่มีอาการหนักอย่างเฉียบพลัน หรือเรื้อรัง จึงควรได้รับการดูแลแบบ Palliative care ซึ่งเป็นการดูแลผู้ป่วยและครอบครัวในลักษณะทีมสหสาขาวิชาชีพ และเป็นองค์รวม เพื่อบรรเทาและป้องกันความทุกข์ทรมานของผู้ป่วย เพื่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและครอบครัวที่ดีขึ้น และเพื่อช่วยให้ผู้ป่วยได้มีชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีจนถึงวาระสุดท้าย

Palliative care จึงเป็นรูปแบบของการดูแลผู้ป่วยด้วยหัวใจ
ของความเปี่ยมมนุษย์

การที่คณะกรรมการดำเนินการ Palliative Care คณะ
แพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการพัฒนา
Palliative Care ของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช ได้
รวบรวมเรื่องเล่าจากใจ 16 เรื่อง จากบุคลากรศิริราช อาสาสมัคร
และผู้ป่วยเอง ต่อเนื่องจากที่เคยรวบรวมไว้เมื่อปีก่อน จึงเป็นเรื่องที่
น่าชื่นชม ถือเป็นการเปิดมิติของการดูแลคนไข้ทั้งคน มีชีวิตดูแลแต่
“ไข้” เท่านั้น ยิ่งเมื่อได้อ่านเรื่องราวเหล่านี้ ยิ่งรู้สึกประทับใจใน
ความดีที่มนุษย์ปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

ศ.เกียรติคุณ นพ.ประเวศ วะสี เคยกล่าวไว้ว่า “มนุษย์ทุกคนมี
เมล็ดพันธุ์แห่งความดีอยู่ในหัวใจ” ดังนั้น การที่ได้อ่านเรื่องราวดีๆ
ความรู้สึกดีๆ ของมนุษย์ที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ก็เหมือนได้รดน้ำให้
เมล็ดพันธุ์แห่งความดีได้งอกงาม เติบโตเป็นต้นไม้ใหญ่ที่ร่มเย็นต่อไป

ผมเชื่อว่าเมื่อท่านได้อ่านเรื่องราวดีๆ ของมนุษย์เล็กๆ ที่ได้ถูกบันทึก
ไว้ในหนังสือเล่มนี้ ท่านจะเกิดความรู้สึกปิติ ซาบซึ้ง และเกิดเป็นแรง
ผลักดันให้เกิดการกระทำความดีต่อกันอย่างไม่สิ้นสุด และท่านอาจหวน
ระลึกถึงสิ่งดีๆ ที่ท่านได้เคยปฏิบัติต่อผู้ป่วยและครอบครัวของพวกเขา
จนต้องหยิบจับปากกาขึ้นมาบันทึกเรื่องราวของท่านเองบ้างก็ได้

ผศ.พ.รุ่งนรินทร์ ประดิษฐสุวรรณ

รักษาการประธานศูนย์บริการ ศิริราช

สารบัญ

ยายของฉัน	8
ห่วงสุดท้ายของปู่	13
คำอธิษฐานของแม่	15
ปรารภนาสุตท้ายของชีวิต	19
ดวงใจที่หลุดลอย	23
ทางออก	28
ตายที่บ้านไม่ได้	31
อยู่อย่างมีคุณค่ากับเวลาที่เหลือห้อย	35
บทเรียนจากผู้ล่วงลับ	41
เจตจำนงผู้ปวยมะเร็ง	45
น้ำตาหยดสุดท้าย	48
ผู้ชายไซ่ห่วย..ช่วยผมด้วย	50
คำร้องขอครั้งสุดท้าย..ก่อนที่จะจากไป	55
ให้กำลังใจ ให้ความสุข	58
เป็นปลื้ม	60
เธอผู้มาเยือน	64

ยายของฉัน

นางสาววิภา แสงจันทร์

สำหรับหลาย ๆ คนที่โตมาเพราะยายเลี้ยงคงเข้าใจความรู้สึกของฉันดี ยายเลี้ยงฉันตั้งแต่ 2 เดือน เพราะพ่อกับแม่ต้องค้าขายไปตามสถานที่ต่าง ๆ เมื่อฉันยังเด็ก ฉันเป็นเด็กเลี้ยงยาก ไม่สบายบ่อย ยายต้องอุ้มฉันพาไปหาหมอที่คลินิกใกล้บ้าน คุณพยาบาลเวชปฏิบัติซึ่งเป็นคุณหม่าที่คุ้นเคยกันรัดสายยางที่แขน มีจุดแดง ๆ ขึ้นเต็มไปหมด “ไปน้ไขเลือดออกนะจ๊ะ” ภาพเหตุการณ์อย่างนี้เกิดขึ้นกับฉันจนชินตา ยายต้องอุ้มฉันไปหาคุณพยาบาลเพื่อฉีดยา กินยาลดไข้ กลางคืนยายต้องตื่นมาเช็ดตัวฉันตอนดึก ๆ ยายไม่เคยบ่นว่าเบื่อหลานคนนี้เลย

เมื่อฉันโตขึ้น ฉันจึงติดยาย เดินตามยายไปขายขนมตลอด ภาพของยายคือ สาวม่นี่ทำงานเก่งที่สุด แข็งแรง กินข้าวได้ครึ่งละจานโต ๆ ฉัน...เด็กผู้หญิงตัวเล็ก ๆ อยู่ข้างยาย ด้วยความอบอุ่นเป็นที่สุด จนฉันเติบโตใหญ่ได้เป็นนางพยาบาลสมความตั้งใจ ได้ทำงานในโรงพยาบาลศิริราชที่ยายของฉันภาคภูมิใจเป็นที่สุด ทุกครั้งที่ยายพูดถึงฉัน...ท่านจะกล่าวด้วยเสียงอันดังบ่งบอกถึงความภูมิใจ “หลานสาวฉันเป็นพยาบาลจ๊ะ อยู่ศิริราชนะจ๊ะ” จนฉันเองแอบรู้สึกดีใจอยู่ลึก ๆ “เราเท่าขนาดนั้นเลยหรอเนี่ย”

ฉันดูแลยายมาตลอด เมื่อยายเริ่มเข้าสู่วัยชรา ยายเริ่มมีโรคประจำตัวคือความดันโลหิตสูง พอฉันเริ่มทำงานฉันซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตแบบอัตโนมัติเครื่องแรกทันที จำได้ว่าคุณอาคนที่มาขายใจดีมากให้คนที่เริ่มทำงานอย่างฉันจ่ายผ่อนได้ตั้ง 3 เดือน เครื่องวัดความดันโลหิตเครื่องแรกของยายที่หลานสาวซื้อให้ ยายทะนุถนอมอย่างดี หลังใช้เช็ดทำความสะอาดจนสามารถใช้ได้อีกหลายปี ยายยังเอาไปวัดความดันโลหิตให้คุณตา คุณยาย ที่เป็นเพื่อนกันด้วย ฉันยังชมว่ายายเก่งจัง ยายรักษาและกินยาของโรงพยาบาลศิริราชมมาตลอด ยาของยายส่วนใหญ่ เป็นเพียงแค่วิตามินเท่านั้น แต่ยายก็หายเหมือนได้กินยาวิเศษ ฉันให้ยายดื่มอาหารเสริมเป็นประจำ ร่างกายแข็งแรงทำกิจกรรมได้ทุกอย่าง ยายภูมิใจมาก ที่ยายได้รักษาและกินยาของโรงพยาบาลที่หลานสาวทำงานอยู่

แต่แล้วในปี 2552 ภายหลังจากที่ยายเริ่มมีอาการแน่นท้อง เบื่ออาหาร น้ำหนักลด ฉันพายายไปตรวจที่โรงพยาบาลใกล้บ้าน เนื่องจากยายอ่อนเพลียมาก ผลการตรวจยายมีเนื้องอกที่ตับ ฉันซึ่งเป็นพยาบาล รู้การดำเนินของโรคดี ฉันพยายามเข้มแข็ง พุดให้ยายมีกำลังใจ แต่ก็บอกความจริง และแนวให้มการดำเนินโรคร่วมครอบครัว ในสภาวะขณะนั้นฉันพยายามประสานงานทุกอย่าง เพื่อให้ยายได้มารักษาที่โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลที่ยายรัก ฉันกราบขอพรจากสมเด็จพระราชบิดา ท่านผู้ซึ่งเป็นศูนย์รวมศรัทธาของชาวศิริราช “ได้โปรดขอให้ยายของหนู ได้มารักษาที่นี้ด้วยนะค่ะ”

เรื่องเล่าจากใจ

วันแรกที่ยายของฉันได้มานอนโรงพยาบาลศิริราช สิ่งแรกที่ฉันทำคือไปกราบขอขอบคุณสมเด็จพระราชบิดา ที่ทรงช่วยให้ความหวังของฉันและยายสัมฤทธิ์ผล ยายมาพักรักษาตัวในโรงพยาบาล คุณหมอวินิจฉัยว่าเป็นโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่ระยะสุดท้าย ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัด และคุณหมอบอติดตามอาการภายหลังการผ่าตัดก่อน คำพูดของคุณหมอซึ่งเคยเป็นเพื่อนร่วมงานนั้น บ่งบอกถึงความรัก ความหวังดีต่อคนไข้อย่างจริงใจ คุณหมอบอกว่า “พี่คะเราต้องให้โอกาสคุณยาย ต้องรักษาอย่างดีที่สุดเพื่อให้เขาได้มีชีวิตต่อไปได้นานขึ้น” ฉันขอขอบคุณคุณหมอ ที่ดูแลยายฉันเป็นอย่างดี รวมทั้งทีมพยาบาลของหอผู้ป่วย 72 ปี ชั้น ๑ ตะวันออกหญิง ที่ให้การดูแลยายของฉันด้วยความอบอุ่น ยายกอดแม่และฉัน และบอกว่าขอบคุณที่พามารักษาที่นี้ ทุกคนอย่างดูแลหีอนะจะไปด้วยดี คุณหมอปรึกษานักกายภาพบำบัดเพื่อแนะนำการออกกำลังกายให้กล้ามเนื้อแข็งแรง เรามีแผนว่าจะกลับบ้านกัน ใกล้เคียงเกิดของฉันกับยายแล้วเราจะไปเลี้ยงฉลองกันที่บ้าน

และแล้วเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันก็เกิดขึ้น ยายมีอาการปวดท้องอย่างรุนแรง หมอสงสัยว่าจะเกิดภาวะลำไส้ทะลุ ระดับความรู้สึกตัวของยายเริ่มแย่ลง ฉันและแม่ปฏิเสธที่จะให้ยายเข้าห้องผ่าตัดอีกครั้ง ฉันตกลงใจจะพยายากลับบ้าน กลับไปบ้านที่ยายรัก สุดท้ายเราได้พยายากลับบ้าน คุณหมอเห็นดีด้วยและอนุญาตให้ยายกลับไปใช้ชีวิตช่วงสุดท้ายที่บ้านที่ยายรัก

คุณหมอลามว่า “อยากกลับบ้านไหมครับคุณยาย” ยายตอบว่า “ดีใจที่สุด” คุณหมอพูดกับฉันว่า “คำพูดของยายคือการตัดสินใจที่หมอคิดว่าเราทำถูกแล้ว พายายกลับบ้านเถอะ” คุณหมอวางแผนการดูแลให้ฉันเพื่อกลับไปดูแลยายที่บ้าน หัวหน้าหอผู้ป่วย พี่และน้องพยาบาล ช่วยกันจัดอุปกรณ์ ยา ดังออกซิเจน เตรียมให้ฉันอย่างดี ระหว่างทางฉันฉีดยาลดความเจ็บปวดให้ท่านเป็นระยะ ๆ เมื่อถึงบ้าน ยายยังรู้สึกตัวอยู่ ฉันจัดที่นอนให้ยายได้นอนในที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ที่นอนไม่แข็ง เมื่อท่านเริ่มมีเสมหะมาก ฉันจัดทำให้ยายนอนศีรษะสูง ดูดเสมหะด้วยลูกยางแดงด้วยความระมัดระวัง เช็ดตัวเพื่อให้ยายคลายความร้อน เปิดเทปธรรมะที่ยายชอบให้ฟังเบา ๆ คืนนั้นยายเริ่มไม่รู้สึกตัว แต่ระดับความดันยังคงที่ ยายไม่รู้สึกตัวแล้ว เราคุยกันไม่ได้อีกต่อไป ฉันจึงดูแลยายอย่างดีที่สุด ฉันพลิกตะแคงตัว เช็ดตัว ดูดเสมหะให้ยายด้วยลูกยางแดง ฉัน แม่ และน้องสลับกันนั่งสวดมนต์ เปลี่ยนผ้าจับมือและถอดยาย ไม่ให้ยายรู้สึกว่ามีคนเดียว ฉันและน้องบอกว่ารักยายบ่อย ๆ ช่วงเวลานั้นฉันต้องดูแลแม่ด้วย เพราะแม่เสียใจมาก ร้องไห้เกือบตลอดเวลา

ในคืนวันพุธที่ 23 ธันวาคม 2552 ภายหลังที่ฉันและน้องสวดมนต์ให้ยายฟังเป็นระยะเวลาหนึ่ง และฉันกับน้องกำลังพลิกตะแคงตัวให้ยาย ฉันก็พบว่ายายเริ่มหายใจติดขัด ลมหายใจขาดช่วงเป็นระยะ ๆ ฉันเรียกแม่ และทุกคนในครอบครัว ทุกคนที่ยายเลี้ยงมา น้องชายของยายที่ไม่ค่อยได้พบกันขณะนั้น คนที่รักยายและคนที่ยายรักมาอยู่รวมกัน ทุกคนเข้ามาประคองยาย ฉันจับมือยายพนมมือแน่นกล่าวด้วยเสียง

เรื่องเล่าจากใจ

อันดังพร้อมกัน “พุทไธ” และสิ่งที่พวกเราคาดไม่ถึงก็เกิดขึ้น ยายซึ่งหมดสติไม่รู้สึกรู้สิดีแล้วกล่าวว่า “พุทไธ พุทไธ พุทไธ” พร้อมกับพวกเราทุกคนดีใจที่ได้ส่งยายไปสู่สุคติ

ทุกคนดีใจที่ยายได้นอนหลับอย่างมีความสุขในบ้านที่ยายรักและฉัน หลานของยาย พยาบาลที่ยายภาคภูมิใจได้ทำหน้าที่ของหลานและพยาบาลได้เสร็จสมบูรณ์แล้วเช่นกัน ขอให้ยายไปสู่สุคติ หวังจะเป็นพยาบาลที่ดีให้สมกับที่ยายภูมิใจค่ะ

ห้วงสุดท้ายของปู่

นางสาวสุรางคณา สัมมเลาะห์

“ความตาย” เป็นสิ่งเราเคยได้ยินได้ฟัง และเป็นสิ่งต้องเกิดขึ้นกับทุกคนไม่ว่าวันใดก็วันหนึ่ง แต่คนทั่วไปส่วนใหญ่ก็ยังคงไม่สนใจและไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเผชิญหน้ากับมันสัก จึงไม่แปลกที่มนุษย์ทุกคนกลัวความตาย ไม่อยากพูดถึง ไม่อยากได้ยิน ไม่อยากให้มาเยือนตนเองหรือคนที่เรารัก

ฉันก็เป็นคนหนึ่งที่ไม่ได้เตรียมตัวกับความตาย ถึงแม้จะรู้อยู่เต็มอกว่า อีกไม่นานโรคอะไรจะมาพรากคนที่ฉันรักไปอย่างไม่มีวันกลับ เมื่อประมาณสามปีที่แล้ว ตอนนั้นเรียวอยู่ปี 4 แม่โทรมาบอกฉันว่าอยากให้ฉันไปอ่านหนังสือเตรียมสอบสภษาฯ ที่บ้านปู่ ตอนฟังครั้งแรกฉันเข้าใจว่า แม่พยายามหาที่สงบให้ฉันได้มีสมาธิกับการอ่านหนังสือเท่านั้น แต่พอไปถึงบ้านปู่กลับรู้ว่าอาการของปู่แยลง ต้องได้รับออกซิเจนตลอดเวลา และได้รับน้ำเกลือ วันเว้นวัน เนื่องจากรับประทานได้น้อย ฉันเข้าไปหาปู่ที่เตียง ท่านกำลังหลับ สีหน้าซีดขาว แต่ยังดูจิตใจเหมือนเดิม ยืนอยู่สักพักปู่ก็ตื่นมาพร้อมกับบรอยยิ้ม และพูดว่า “มาทำไม้ละลูก ใกล้เคียงแล้วไม่ใช่หรอ” ฉันไม่ได้ตอบอะไร แค่เข้าไปกอดปู่เหมือนเคย....

ปู่ชอบให้ฉันนั่งอ่านหนังสืออยู่ใกล้ ๆ และมักให้ฉันเล่าให้ฟังว่า

เรื่องเล่าจากใจ

วันนี้อ่านได้อะไรบ้าง นอกจากนี้ท่านก็ชอบอ่านกรออ่านให้ฉันฟังด้วย เสียงของท่านยังคงไพเราะเหมือนเก่า แต่มีบางช่วงท่านเองที่ขาดหายไป เนื่องจากหายใจไม่ทันบ้าง แต่ฉันก็รับรู้ที่ท่านอ่านกรออ่านให้ฉัน เพื่อขอพรจากอัลเลาะห์ให้ฉันสอบสภาวะ ได้ตามที่ใจหวัง

วันนี้ฉันต้องกลับมาที่หอพักแล้ว เพราะพรุ่งนี้จะเป็นวันสอบ ฉันกับปู้ตี้นะมากินข้าวต้มพร้อมกัน อยู่ ๆ ปู้ก็พูดว่า “ปู้คงไปงานรับปริญญาไม่ไหว คงอยู่ได้แค่ฟังข่าวดีว่าหลานสอบผ่านทุกวิชาเท่านั้น” แล้วใช้มือลูบหัวฉันเบา ๆ หลังจากกลับมาถึงหอพักฉันก็ไม่ได้กังวล เรื่องอาการของปู้เลย เพราะสองสัปดาห์ที่ผ่านมา ทุกคนบอกว่าท่านดูสดชื่นขึ้น อากเป็นเพราะมีฉันอยู่บ้านเป็นเพื่อนตลอด เย็นวันที่สอบเสร็จ ก็โทรไปบอกปู้ว่าพอทำได้ แต่ไม่รู้จะผ่านหมดไหม ตอนคุยกัน ท่านก็เสียงสดใสดีนะ ไม่ได้มีอาการใด ๆ เกิดขึ้น ปู้ยังพูดเล่นว่า “หลานปู้ชะอย่าง ผ่านฉลุย!!” หลังจากวางโทรศัพท์จากปู้ได้ประมาณ 4 ชั่วโมง แม่ก็โทรมาบอกฉันว่าปู้สิ้นใจแล้ว.....

สรุปว่าสิ่งสุดท้ายที่ปู้ห่วง คือ การสอบสภาวะของฉัน ปู้คงอยากอยู่เป็นกำลังใจให้ฉันฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ จนสำเร็จ เพื่อฉันจะได้เป็น...พยาบาล...อย่างสมบูรณ์

“เมื่อกำหนดวาระแห่งความตายของพวกเขามาถึง พวกเขาไม่สามารถเลื่อนเวลาออกไปให้ช้าแม้เพียงสักชั่วโมงเดียว หรือรีบเร่งให้มาถึงก่อนก็ตาม”

อัลกรุอ่านบทที่ 10 วรรคที่ 49

คำอธิษฐานของแม่

นางสาวหงษ์ สุวรรณโชติ...

“เมื่อคืนนอนที่ไหนคะ” ฉันจะกักแม่ของราตรีทุกครั้งที่เจอกันในตอนเช้า ทุกวันฉันจะเห็นแม่ของราตรีเดินหิ้วถุงข้าวและกับข้าวมาให้ราตรี บางครั้งดูสีหน้าอ่อนเพลียอิดโรย แต่บางวันก็ดูสดชื่น แม่บอกว่า ถ้าวันไหนญาติคนไข้ห้อยก็จะได้นอน เพราะว่าถ้าคนมากก็จะคุยกันเสียงดัง หรือไม่มีที่นอน ต้องใช้วิธีนั่งหลับ ราตรีป่วยเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลือง ฉันพบแม่กับราตรีเดินตามกันมาทุกครั้งตามที่แพทย์นัดมาให้ยาเคมีบำบัด ทั้งสองคนต้องนั่งรถไฟมาจากประจวบคีรีขันธ์ ตอนกลางวัน และมาถึงโรงพยาบาลตอนเช้ามีด รอจนประมาณ 6 โมงเช้า ถึงเข้ามาที่ Ward เพื่อเข้าอยู่โรงพยาบาลเพื่อให้ยา

การให้ยาในแต่ละครั้งต้องนอนโรงพยาบาลต่ออีกหลายวัน บางครั้งก็เกือบ ๆ เดือนเพื่อรอดูอาการหรือผลข้างเคียงของการรักษา แม่จะเฝ้าดูแลราตรีตลอดในตอนกลางวัน และพอหมดเวลาเยี่ยมแม่ก็จะหิ้วผ้าห่มไปนอนที่เตียงผู้ป่วยนอก ดังนั้นฉันก็เลยได้เห็นแม่และได้พูดคุยด้วยตลอด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโรคของราตรี เรื่องการปฏิบัติตัวที่จะนำไปใช้ในการดูแลราตรี บางทีคุยกันไปจนถึงครอบครัว บางครั้งฉันรู้สึกว่าแม่ท้อ เหนื่อยล้า นั่นอาจเป็นเพราะแม่อายุค่อนข้างมาก

ครั้งหนึ่งราตรีไม่ได้มาได้รับการรักษาที่ Ward ของเรา แต่ไป
 Ward อื่น ด้วยเรื่องอาการข้างเคียงของยาและโรคกำเริบขึ้น
 จนหนักหนาสาหัสนั้น ฉันพบราตรีในสภาพที่แขนขาอ่อนแรงไปหนึ่งข้าง
 ปีกขาขวา พุดไม่ชัด ให้อาหารทางสายยาง รู้เรื่องบ้างไม่รู้เรื่องบ้าง
 เฉื่อยเฉื่อยต้องให้ออกซิเจน แต่ที่ขาดไม่ได้คือ แม่ของราตรีที่ดู
 เศร้าหมองและกังวล แม่ร้องไห้เมื่อพบหน้าฉัน เล่าให้ฟังว่า
 มาครั้งนี้อาการหนัก แพทย์บอกว่าโรคกำเริบ และลูกลามไป
 ที่ อาการไม่ค่อยดีอาจจะไม่มีชีวิตรอด โรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์
 กลับบ้านแต่แม่ไม่ยอม จึงหาราตรีมาพบแพทย์ที่โรงพยาบาล
 เพราะคิดว่าอย่างไรก็ต้องรักษาได้ แม่เช่ารถกันมาเอง เพราะ
 โรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์ไม่ส่งต่อ ฉันฟังแล้วรู้สึกสงสาร
 ใจ ความรักลูก แม่จะทำได้ทุกอย่าง แม้แต่เงินค่ารถก็ต้องไป
 มา ฉันเดินไปดูราตรีพร้อมกับแม่เรียกชื่อ ราตรีลืมตามอง
 ฉันรับ พร้อมกับยกมือข้างที่มีแรงขึ้น ฉันจับมือให้กำลังใจ
 ใจ ให้สู้ต่อไป ฉันเห็นแม่ยื่นมือไปจับมือของราตรี และพูดว่า
 “สู้ๆ แม่ยังสู้เลย เราจะสู้ไปด้วยกัน” แล้วก็ร้องไห้ ฉันเลย
 ไปด้วย

แม่เล่าให้ฟังว่า “พาราตรีมารักษาครั้งนี้และได้คุยกับแพทย์ แพทย์บอกว่าให้ทำใจ แต่แม่ทำใจไม่ได้ คิดอยู่เสมอว่าลูกต้องหายก็เลยอธิษฐานทุกวัน ขอให้ลูกอาการดีขึ้น ทั้ง ๆ ที่ก็รู้อยู่ว่าอาจเป็นไปได้” แม่พูดไปร้องไห้ไป ฉันไม่รู้จะพูดกับแม่อย่างไรได้แต่จับมือและบอกว่า “ขอให้คำอธิษฐานของแม่เป็นจริงนะคะ”

หลังจากนั้นทุกวันที่ฉันขึ้นเวร ฉันจะเห็นแม่มาแต่เช้ามืด เช็ดหน้า เช็ดตัว พูดคุยกับราตรี บางครั้งฉันก็เห็นแม่นั่งจับมือหวดตามแขนขาของราตรี สายตาที่มองเป็นสายตาที่มีแต่ความห่วงใย อ่อนโยนและเต็มไปด้วยความหวัง ฉันคิดว่าราตรีเองก็คงรับรู้ได้ถึงความรู้สึกนี้พร้อมกับนึกอยู่ในใจว่า “คำอธิษฐานของแม่จะเป็นจริงหรือเปล่าละ”

แล้ววันหนึ่งฉันก็พบว่าอาการของราตรีดีขึ้นเป็นลำดับ จากที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ราตรีลุกขึ้นนั่ง กินอาหารเองได้บ้าง พูดคุยมากขึ้น เริ่มออกกำลังกายตามที่พยาบาลบอก บางครั้งก็มากเกินไปจนต้องเตือนให้ค่อยเป็นค่อยไป ราตรีบอกว่าอยากกลับบ้าน เห็นแม่แล้วสงสารต้องมาลำบากเพราะตน เมื่อถึงวันที่ราตรีดีขึ้นจนใกล้จะได้กลับบ้าน ฉันเลยพูดให้ราตรีฟังว่า “รู้ไหมว่าตอนที่ราตรีอาการหนักและแย่มาก ๆ แม่ไม่เคยทิ้งราตรีเลย แม่เฝ้าอยู่ข้างเตียงตลอด และที่สำคัญ แม่อธิษฐานทุกวัน ให้ราตรีอาการดีขึ้น และกลับบ้านด้วยกัน” ราตรียิ้มและมองหน้าแม่ จับมือแม่ น้ำตาไหล ฉันไม่รู้จะบรรยายออกมาเป็นคำพูดได้อย่างไร รู้แต่ว่าฉันต้องเดินหลบไปร้องไห้ด้วยความซาบซึ้ง ปลื้มใจในความรัก ความห่วงใยที่ทั้งสองมีให้แก่กัน

เรื่องเล่าจากใจ

ในที่สุดราตรีก็ได้กลับบ้าน วันที่กลับบ้าน ฉันเห็นแม่ยิ้มและกล่าวลา สายตามีความสุข เห็นหัวกระเป๋าทามรถเข็นที่พาราตริไปส่งเพื่อหิ้วรถไฟกลับบ้านด้วยกันเหมือนทุก ๆ ครั้ง ทุกวันนี้ฉันไม่รู้หรือว่าที่ราตรีอาการดีขึ้น เพราะคำอธิษฐานของแม่หรือเปล่า แต่สิ่งที่ฉันรู้ก็คือความรักของแม่ยังยิ่งใหญ่กว่าอะไรทั้งหมด

ปรรณาสุดท้ายของชีวิต

นางอรุณี ลีศิริชัยกุล

เคยมีสักครั้งบ้างไหมที่คุณไปเยี่ยมใครสักคนที่ป่วยหนักในห้องไอซียูหรือในหอผู้ป่วย เห็นสายระโยงระยาง เห็นคนที่คุณรัก คนที่คุณรู้จักอยากพูดด้วย นอนโดดเดี่ยวไม่รู้สีกตัว พูดกับคุณไม่ได้ เพราะมีเครื่องช่วยหายใจคาอยู่ มีเพียงคราบน้ำตาไหลรินที่ทางตา และคุณก็ตั้งความปรารถนาในใจว่า อย่าให้ฉันมีสภาพเช่นนี้เลย

“ตายดี มีสุข หมดห่วง” ดูจะเป็นความปรารถนาสุดท้ายแห่งชีวิตที่ฉันอยากให้ทุกคนในวาระสุดท้ายของชีวิตได้รับพรนี้ เมื่ออายุย่างเข้าครึ่งศตวรรษ ฉันได้เห็นการจากลาของบุคคลรอบข้างในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น เริ่มจากคุณพ่อที่จากไปตั้งแต่ฉันอายุ 1 ปี 6 เดือนด้วยโรค stroke หลังจากที่คุณแม่ลูกสามของฉันที่ทำหน้าที่แค่แม่บ้านต้องใช้เงินทั้งหมดที่มีรักษาคุณพ่อทุกวิถีทาง ทั้งแพทย์แผนโบราณและแพทย์ชาวต่างประเทศที่โรงพยาบาลฝรั่งมีชื่อสมัยนั้น จนเงินหมดก็กลับมาดูแลที่บ้านจนท่านจากไปพร้อมความเป็นห่วงครอบครัว คุณแม่เล่าว่าค่ารักษาพยาบาลแพงมากแต่ก็ต้องสู้เพราะอยากให้หาย ฟังหมอพูดภาษาอังกฤษก็ไม่รู้เรื่อง โชคดีมีเพื่อนบ้านที่มีความรู้สูงช่วยเป็น

เรื่องเล่าจากใจ

เล่าให้บ้าง เข้าวันที่คุณพ่อจากไปเราไม่เหลือแม้แต่เงินที่จะซื้อโลงศพ ญาติของคุณพ่อต้องซื้อให้และคุณพ่อก็ถูกฝังหลังสวดพระอภิธรรมเพียงคืนเดียว เพราะคุณแม่ไม่ต้องการบวชใคร เกรงรับเงินช่วยแล้ว ไม่มีเงินช่วยคืนในคราวหลัง

คุณพ่อได้มีโอกาสนอนจากไปท่ามกลางผู้อันเป็นที่รักในบ้าน ของตัวเอง แทนที่จะนอนตายโดดเดี่ยวในห้องไอซียูพร้อมทั้งหนี้ค่ารักษาพยาบาลกองใหญ่ให้ครอบครัวที่อยู่เบื้องหลัง อย่างไรก็ตามเรียกว่าตายดี แต่ละคนคิดไม่เหมือนกัน บางคนบอกว่านอนหลับแล้วตายไปเลย อย่างคุณตาคุณยายของฉันก็ดีไม่เป็นภาระลูกหลานในการดูแลรักษา เหมือนใบไม้แห้งที่ปลิดปลิวจากต้นเมื่อถึงกาลเวลา เป็นเรื่องธรรมชาติ การได้จากลาในอ้อมกอด ของคนที่รักในบ้าน อย่างคุณพ่อหรือคุณป้า ฉันก็ดี แต่ในโลกปัจจุบันจะมีสักกี่คนได้มีโอกาสเช่นนี้ กว่าจะจากไป คงต้องผ่านการตรวจทางห้องปฏิบัติการจนแทบพรวดไปทั้งตัว ตอบคำถามซ้ำแล้วซ้ำอีก จากพยาบาล นักศึกษาแพทย์ แพทย์ประจำบ้าน แพทย์ประจำวอร์ดและอาจารย์แพทย์ ในคำถามเดียวกัน จงงว่าไม่มีใครได้อ่านสิ่งที่จดไปหรือต่างคนต่างมีรายงานของตนเอง ผู้ป่วยและญาติเริ่มรำคาญ หุดห้อยลง ๆ บางครั้งก็ใส่อารมณ์กับคนถามหลัง ๆ ซึ่งไม่ควรเป็นเช่นนั้นเลย

จากการอ่านหนังสือธรรมะและฟังอาจารย์ทางธรรมพูดถึงการตายดี คือ ตายอย่างมีสติไม่หลงตาย มีสติอยู่กับปัจจุบัน ซึ่งทำได้ยากมาก ถ้าไม่ฝึกวิปัสสนากรรมฐาน ฉันเคยปวดฟันและพบว่าการเอาจิตอยู่กับลมหายใจเข้าออก ทำไม่ได้เลย มันปวดจี๊ด ๆ ในหัว จิตอยู่แต่ความ

ปวดทรมาน ฉันเข้าใจว่าถ้าฉันตายตอนนี้คงไปทุกทีแน่ ฉันคิดเอาเองว่าผู้ช่วยใกล้ตายหากไม่ได้ฝึกการมีสติอยู่กับปัจจุบัน การปล่อยวางจิตคงเกาะเกี่ยวกับความกลัว ความกังวล ความเจ็บปวด ยิ่งการตายในโรงพยาบาลขณะไม่มีญาติอยู่เลยสักคน มีแต่แพทย์และหรือพยาบาลบุคคลที่สำคัญยิ่งกลุ่มนี้จะสร้างบุญกุศลช่วยประคับประคอง ให้ผู้จะจากลาอยู่ในภาวะ “ตายดี” ได้อย่างไร

นับว่าเป็นบุญของแพทย์ประจำบ้านที่สำเร็จการฝึกอบรมจากคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ที่ศาสตราจารย์เกียรติคุณแพทย์หญิงสุมาลี นิมนานนิตย์ ได้ริเริ่มจัดการอบรมเชิงปฏิบัติเรื่อง “ทักษะการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย End of Life Care” สำหรับอาจารย์แพทย์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสม ในการให้การฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านต่อไปในลักษณะ training for the trainer เมื่อวันที่ 15-18 มกราคม 2546 ณ ศูนย์ฝึกอบรมหาดตะวั่นรอน จังหวัดชลบุรี การอบรมครั้งนี้เป็นต้นแบบให้การอบรมต่อ ๆ มาทั้งในคณะฯ และสถาบันอื่นจนถึงปัจจุบัน เป็นการจุดประกายให้แพทย์สนใจและทราบวิธีการช่วยดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายอย่างองค์รวมมากขึ้น เป็นกุศลที่แพทย์และทีมได้ร่วมกันสร้างให้กับผู้ป่วยระยะสุดท้ายจำนวนมาก ที่สำคัญแพทย์เองก็มีเป้าหมายในการปฏิบัติให้ถึงฝั่งฝันการตายดีมีความสุขในอนาคตด้วย

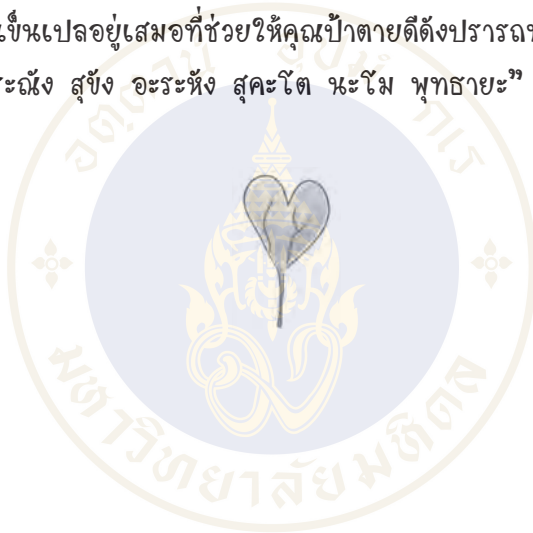
กราบขอขอบคุณแพทย์และพยาบาลทุกท่านที่ได้ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายอย่างดียิ่ง ฉันยังจำภาพคุณป้าที่ป่วยด้วยโรคมะเร็งระยะสุดท้ายที่หมดทางเยียวยารักษา นอนบนเตียงรอการพักกายจากอาจารย์และคุณหมอแพทย์ประจำบ้านทุกเช้า วันไหนที่คุณหมอไม่มาก็จะบ่นหา

เรื่องเล่าจากใจ

เหมือนชีวิตประจำวันขาดอะไรไปสักอย่าง แต่เห็นรอยยิ้มจากคุณหมอ คำพูดเพราะ ๆ ด้วยน้ำเสียงเมตตา คุณป้าก็แทบหายจากอาการปวดไปทันที

คุณป้าจากไปแล้วแต่ลูกหลานทุกคนก็ยังคงรำลึกถึงพระคุณของ อาจารย์ แพทย์ประจำบ้าน พยาบาล เจ้าหน้าที่ทำความสะอาด และเจ้าหน้าที่เก็บเป็ลอยู่เสมอที่ช่วยให้คุณป้าตายดีตั้งปรารถนาสุดท้ายของชีวิต “มะระฉั้วง์ สู้ขั่ง อะระหัง สู้คะโต นะโม พุทธายะ”

ดวงใจที่หลุดลอย

นางทัศนีย์ ไทยสิทธิ์ประเสริฐ

ครอบครัวเล็ก ๆ ของ “น้องเตี๋ย” มีพ่อซึ่งเป็นเสาหลักของครอบครัว มีอาชีพขับรถแท็กซี่ มีแม่คอยดูแลลูก ๆ โดยหารายได้เพิ่มเติมด้วยการรับจ้างเย็บผ้าโหลภายในห้องเช่าเล็ก ๆ มีพี่ชายวัย 7 ขวบ กำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 รายได้ของครอบครัวนี้ ในเศรษฐกิจยุคปัจจุบันก็พออยู่ได้เท่านั้น ไม่มีเงินทองเหลือเก็บ แต่การที่ได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตา พ่อ แม่ ลูก ทำให้ครอบครัวนี้มีความสุขและมีความสุข แต่แล้วเมฆหมอกความทุกข์ก็เกิดกับครอบครัวนี้ และนี่คือเหตุที่ทำให้น้องเตี๋ยและครอบครัวต้องมีอันพลัดพรากจากกันอย่างไม่มีวันหวนกลับ

ข้าพเจ้าเป็นเพียงผู้ประสบกับเหตุการณ์เรื้อรังของแม่ลูกคู่นี้ ที่รับรู้ถึงความรักอันยิ่งใหญ่ของผู้เป็นแม่ ตั้งคำที่ว่า “รักใครก็ไม่เท่าเรารักลูก” ความทุกข์ระทมของครอบครัว “น้องเตี๋ย” เกิดขึ้นเมื่อวันหนึ่งแม่สังเกตเห็นว่า “น้องเตี๋ย” วัยสี่เดือนที่ยึดเก่งมองสบตากับแม่ทุกครั้ง ที่ดูคนมาจากเต้า ดูอ่อนล้าไร้แรง ผิวพรรณเหลืองมากกว่าปกติ ซ้ำร้ายบริเวณตาขาวนั้นยังมีสีเหลือง ด้วยวิญญานความเป็นแม่รู้ทันที่ว่า

เรื่องเล่าจากใจ

ลูกสาวฉันเป็นที่รักต้องไม่ปกติแล้ว เมื่อพาไปพบหมอโรงพยาบาลแห่งแรก หมอบอกว่าท่อน้ำดีอุดตันทำให้ตับเสียหายที่ เป็นตับแข็ง บางทีอาจผ่าตัดได้ คำพูดของหมอเหมือนสายฟ้าฟาดกลางครอบครัวนี้ พ่อแม่ “ห้องเตียร์” ปฏิเสธที่จะรักษากับโรงพยาบาลนี้ทันที

พ่อแม่พาห้องเตียร์ไปตรวจที่โรงพยาบาลอีก 3-4 แห่งสุดแต่ที่ใคร ๆ บอกว่าดีว่าเก่ง แต่ทุก ๆ แห่งก็บอกวิธีการรักษาเหมือน ๆ กัน คือผ่าตัดแล้วรักษาตามอาการ ถ้าโชคดีอาจผ่าตัดเปลี่ยนตับได้ ซึ่งอาจทำให้ “ห้องเตียร์” มีชีวิตยืนยาวขึ้น แต่ต้องเป็นโรงพยาบาลใหญ่ ๆ มีหมอที่เชี่ยวชาญเฉพาะเท่านั้น ความหวังที่เลือกรางริบหรือปล้นมีแสงสว่างขึ้นมาอีก ภายหลังได้ผ่าตัดทำท่อน้ำดีใหม่แล้วอาการของ “ห้องเตียร์” ดีขึ้น แต่ความสุขมาเยือนได้ไม่นาน “ห้องเตียร์” กลับทรุดลงอีก หมอบอกว่าท่อน้ำดีตีบตันอีกแล้ว ทางเดียวที่อาจทำได้คือเปลี่ยนตับ ต้องส่งต่อมาโรงพยาบาลที่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ

วันแรกที่พบ “ห้องเตียร์” เด็กผู้หญิงวัย 3 ขวบ รูปร่างผอมมาก ท้องโต ตามตัวเหลือง นอนราบไม่ได้ ต้องให้ออกซิเจนไว้ตลอดเวลา ร้องกวนงอแงกอดแม่ติด น้ำตาที่ไหลอาบแก้มเป็นสีเหลือง ส่วนแม่ “ห้องเตียร์” หน้าตาเศร้าหมอง ถามคำตอบคำ ขำพเจ้าเข้าใจดีว่าคนเป็นแม่ คงรับสภาพที่ลูกเป็นเช่นนี้ได้ยาก การสัมผัสเพื่อปลอบโยนให้กำลังใจแม่ และบอกว่ามีอะไรให้ช่วยเหลือบอกได้ทันที เรายินดีช่วยคงเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในเวลานี้ เห็นได้ทันทีว่าแม่มีน้ำตาคลอหยักหน้ารับ วันต่อมาที่กักทายนสัมผัสให้กำลังใจกันอีก การสัมผัสจะช่วยถ่ายทอดความรู้สึกให้แก่กัน ซึ่งการทำเช่นนี้มีใช้เพียงข้ามเจ้าเท่านั้น

ทุกคนในทีมรักษาพยาบาลได้ช่วยกัน ทุกฝ่ายเราทำงานกันเป็นทีม เพราะถ้าฟังใครคนใดคนหนึ่งคงทำไม่สำเร็จแน่นอน

เราทำอย่างนี้อยู่หลายวัน จากแม่ที่เคยมีปฏิกิริยาที่พูดคุยน่าทอต่อเรื่องราวมากขึ้นด้วยความเต็มใจ แม่บอกว่าไม่เชื่อเลยว่าลูกสาวจะป่วยร้ายแรงอย่างนี้ และโทษตนเองว่า แม่บกพร่องมากที่ปล่อยให้ลูกเป็นมาขนาดนี้ เลี้ยงลูกไม่ดีเลย ขี้รำยยังช่วยลูกไม่ได้อีกด้วย ไม่รู้เวรกรรมอะไรถึงมาตกกับลูกคนนี้

เราปรึกษากันหลายฝ่ายเพื่อช่วย “น้องเตี๋ย” และครอบครัว เราดูแลทั้งร่างกายและจิตใจของ “น้องเตี๋ย” รวมทั้งครอบครัวเพื่อการดูแล “น้องเตี๋ย” เป็นไปอย่างดีที่สุด “น้องเตี๋ย” หอนพักรักษาตัวหาเหตุเกือบเดือนจึงกลับไปอยู่บ้านกับครอบครัว

ต่อมาอีกไม่นาน “น้องเตี๋ย” กลับมารักษาตัวด้วยอาการทรุดหนัก แม่บอกว่าผ่าตัดเปลี่ยนตับไม่ได้แล้ว เพราะเป็นมาก “พอหมอบอกเหมือนโลกทั้งใบหยุดหมุน มองอะไรก็ดูดำมืดไปหมด เหมือนดวงใจถูกกระชาก” มาครั้งนี้แม่ทนดูลูกถูกเจาะเลือดไม่ได้ กลัวไปสารพัด โดยเฉพาะกลัวลูกจากไป แต่ก็ยังหวังว่าลูกต้องมีวิธีรักษาได้แน่นอน ไม่ใช่แค่ประคับประคองไปวัน ๆ แบบที่เคยได้รับรู้ เราจะทำอย่างไรดีกับความคาดหวังต่อการรักษาพยาบาลแบบนี้ แม่ตั้งความหวังไว้สูง การให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาการและการรักษาของลูกเป็นระยะ ๆ คงช่วยได้ เราจึงให้ข้อมูลที่ลูกต้องตามความเป็นจริงอย่างสม่ำเสมอ เราไม่ได้ดูแลเพียง “น้องเตี๋ย” เท่านั้น แต่เราดูแลทั้งครอบครัว เพราะครอบครัว

เรื่องเล่าจากใจ

เป็นเรื่องสำคัญมาก การที่ลูกป่วยคนหนึ่ง พ่อแม่ญาติพี่น้องก็ทุกข์ร้อน เป็นทวิคูณ เราได้ให้พ่อแม่ “น้องเตียร์” มาร่วมกันตัดสินใจใน แนวทางการรักษาพยาบาล เราอนุญาตให้พ่อแม่เยี่ยมได้บ่อยตามที่ สะดวก ส่วนแม่อยู่ดูแลใกล้ชิดอยู่แล้ว แต่บางครั้งเราก็เตือนให้แม่ “น้องเตียร์” กลับบ้านเพื่อดูแลลูกอีกคน ไม่ให้เขารู้สึกถูกทอดทิ้ง ส่วน “น้องเตียร์” เราจะช่วยกันดูแลอย่างดีที่สุดไม่ให้แม่ต้องกังวล

พ่อแม่ตัดสินใจไม่ใส่ท่อช่วยหายใจ ให้รักษาประคับประคอง ช่วย “น้องเตียร์” ให้เจ็บปวดน้อยที่สุด เพื่อลูกอันเป็นที่รักจะได้ทุกข์ ทรมาณน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ เราช่วยกันดูแลปลอดภัย ใช้หลัก ธรรมะมาช่วยให้กำลังใจแม่

เมื่อถึงเวลาต้องจากกัน แม่ร้องไห้เสียใจ น้ำตาแทบเป็นสายเลือด เพราะดวงใจของแม่กำลังจะจากไป คงไม่ได้พบหน้ากันอีกในชาติภพนี้ ช่างเป็นภาพที่ทรมานจิตใจผู้พบเห็นโดยเฉพาะคนที่เปี่ยมแม่ เพราะ ความสูญเสียอันยิ่งใหญ่ของแม่ คือการที่ลูกต้องจากไปก่อนเวลาอันควร เราบอกให้แม่ใช้ธรรมะนำทางส่งดวง น้าลูกไปสู่สิ่งที่ดี ลมหายใจ สุดท้ายของ “น้องเตียร์” หายไปพร้อมกับเสียงสวดมนต์ของแม่ “น้องเตียร์” จากไปอย่างสงบในอ้อมกอดของแม่ แม่เลือกที่จะให้ลูก จากไปที่โรงพยาบาล ไม่พากลับบ้าน เพราะที่นั่นทำให้แม่รู้สึกไม่ว่าเหว ไรที่พึ่ง แม่มีที่ปรึกษาที่ดี มีการดูแลด้วยหัวใจเปี่ยมเมตตา มีผู้ให้ กำลังใจครอบครองตลอดมา ทำให้แม่รู้สึกว่าโลกนี้มีได้โหดร้าย

เมื่อ “น้องเตียร์” จากไป เราคอยช่วยเหลืออยู่ไม่ห่างให้ “น้องเตียร์” และครอบครัวได้อยู่กันตามลำพัง เพื่อได้ระลึกถึงวันเวลาเก่า ๆ พอถึงเวลาเราช่วยกันจัดการร่างของ “น้องเตียร์” นางฟ้าตัวน้อย ๆ ของพวกเราให้สวยงาม ครอบครัวของ “น้องเตียร์” ประทับใจในเรื่องนี้ และได้เขียนจดหมายมาขอบคุณที่เราทำให้แม่ได้มีโอกาสทำหน้าที่ของแม่จนวินาทีสุดท้าย

เวลาผ่านไปหลายปี แม่ “น้องเตียร์” ยังคงส่งข่าวคราวของครอบครัวมาให้ทราบเป็นระยะ ๆ การที่ได้ดูแล “น้องเตียร์” และครอบครัวสร้างความประทับใจให้เรามากมาย เพราะทีมของเราได้ช่วยให้ “น้องเตียร์” ได้ลาจากภพนี้ไปโดยสงบ ครอบครัว “น้องเตียร์” สามารถก้าวผ่านความทรมานทุกข์ทรมานในสิ่งที่เกิดขึ้นและยังมีความประทับใจในการรักษาพยาบาลของเรา “ทีมสหสาขา”

ทางออก

นางสาวกิ่งสาดาล หัสสนะ

หญิงชราวัยแปดสิบกว่าปีอาศัยด้วยโรงมะเรียงชั้นสุดท้าย มีతోช่วยหายใจ ต้องให้อาหารทางสายยาง ผิวแห้ง มีแผลบริเวณก้น หน้าท้อง มีถุงอุจจาระ มีเลือดออกทางอวัยวะเป็นครั้งคราว เธอมีอาการง่วงซึม หลับเกือบตลอด เมื่อนอนมากก็อ่อนแรงไม่อยากเคลื่อนไหว หายใจขาดเป็นช่วง ๆ มีเสมหะมากกว่าปกติต้องมีคนคอยช่วยดูแลเธอเสมหะออก

ตลอดเวลาที่หญิงชราหอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล ฉันได้มีโอกาสนำการพยาบาลและสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุตรสาวผู้ป่วย ทำให้รู้ว่าแม่ของเธอเป็นมะเร็งปากมดลูก เคยฉายแสงมาแล้ว และเมื่อ 4 ปีก่อน แม่เริ่มขาไม่มีแรง เดินไม่ได้ กลืนปัสสาวะไม่ได้ จึงจ้างคนมาดูแลที่บ้าน ใส่ผ้าอ้อมไว้ตลอด จึงทำให้เกิดแผลกดทับ และตอนนั้นเธอเองก็ไม่มีความรู้ในการดูแลผู้มีอาการแบบนี้

ลูกสาวผู้ป่วยเล่าให้ฟังอีกว่า ขณะแม่สุขภาพแข็งแรง แม่ชอบเข้าวัดทำบุญทุกครั้งที่มีโอกาส แม่เป็นคนดี ชอบช่วยเหลือคน เวลาแม่เข้ารับการฉายแสงแต่ละครั้งจะเหนื่อย อ่อนเพลีย และคลื่นไส้รับประทานอาหารได้น้อย แพทย์นัดจะให้ยาเคมีบำบัดต่อแต่แม่ไม่ยอม

สุดท้ายแม่ก็เดินไม่ได้ ต้องนอนรักษาตัวโดยวิธีรักษาแบบประคับประคอง ระยะเวลา 5 เดือนที่อยู่ในโรงพยาบาล ลูกสาวจะลงามมาดูแลแม่อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ตลอดจนมีส่วนร่วมกับการพยาบาลในการดูแลแม่ เช่น เช็ดตัว พลิกตะแคงตัว เปลี่ยนผ้าปูที่นอน เปลี่ยนถุงอุจจาระทางหน้าท้อง จนสนิทสนมกับพยาบาลเหมือนคนในครอบครัวเดียวกัน มีการพูดคุยสอบถามสารทุกข์สุกดิบ พูดคุยหยอกล้อกันบ้าง เป็นครั้งคราว แพทย์และพยาบาลผู้ที่ให้การดูแลได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาการของแม่เป็นระยะ ๆ ตลอดจนการจัดการกับความเจ็บปวดตามความเหมาะสม

ลูกสาวผู้ปวยรู้อีกไม่นานแม่ก็จะพบทางออก คือออกทางประตูแห่งความตาย และรู้ดีว่าปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการแพทย์เจริญก้าวหน้ามาก เครื่องมืออุปกรณ์สามารถยื้อชีวิตผู้ปวยได้ แต่จะมีประโยชน์อะไรถ้าจะเพิ่มความทุกข์ทรมานแก่ผู้ปวย เราจึงแนะนำการดูแลผู้ปวยระยะสุดท้ายแบบประคับประคอง คือดูแลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณให้กับลูกสาวผู้ปวย

จากการสร้างสัมพันธ์ภาพผู้ปวยและญาติทำให้เราทราบว่าผู้ปวยมีความวิตกกังวลเป็นห่วงหลานสาวที่เลี้ยงมาตั้งแต่เล็ก ๆ และรักหลานคนนี้มาก จึงได้แนะนำให้พาหลานมาเยี่ยมบ่อย ๆ เมื่อถึงวันเกิดผู้ปวย ลูกหลานก็ซื้อเค้กมาจุดเทียนฉลอง ญาติอยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตา และจากการที่ผู้ปวยนับถือพุทธศาสนา เราก็นิมนต์พระมาบิณฑบาต สวดมนต์ให้พร จัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยห้อมจิตผู้ปวยไปในทางที่เป็นกุศล ให้ผู้ปวยพึงธรรมะที่สนใจเบา ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ด้าน

จิตใจ ญาติ ๆ พุดคุยเรื่องราวสิ่งดี ๆ ที่คิดว่าผู้ป่วยชอบและสนใจ เช่น การทำสมาธิ การแผ่เมตตา โดยพูดให้เป็นปกติ เหมือนเขากำลังตั้งใจฟังอยู่ สัมผัสตัว จับมือ นวดอย่างอ่อนโยน แม้ผู้ป่วยจะอยู่ในภาวะไม่รู้สึกรู้สีก่อนอาการสับสนกระสับกระส่ายของผู้คนรอบข้างได้

ในที่สุดวันที่ 31 ธันวาคม 2552 หญิงชราที่จากไปอย่างสงบ ท่ามกลางลูกหลานอันเป็นที่รักซึ่งคร่ำครวญเสียใจจนหลายคนเห็นแล้วน้ำตาไหลไปด้วย ลูกสาวนำชุดมาเปลี่ยน แต่งหน้าให้แม่ กระซิบข้างหู บอกแม่ว่าหลับให้สบายอย่าได้กังวล การจากไปของใครคนหนึ่งผู้อยู่เบื้องหลังพึงเกิดมรณานุสติ เป็นจุดเริ่มต้นครั้งสำคัญในการดำเนินชีวิตอย่างไม่ประมาท ว่าอะไรควรคิดควรทำ สิ่งใดควรจด ละเลิก และหลีกเลี่ยง

ลูกสาวผู้ป่วยขอบคุณพวกเราทุกคนที่ได้ดูแลช่วยเหลืออย่างเต็มที่ พวกเรารู้สึกปลื้มใจเป็นความรู้สึกที่อธิบายให้ใครต่อใครฟังไม่ถูก เหมือนกันว่าเป็นอย่างไร ทราบแต่ว่าเราภูมิใจในวิชาชีพของเรามาก และจะทำงานช่วยเหลืออีกหลาย ๆ ชีวิตด้วยความเต็มใจ

แม้ว่าหญิงชราจะจากไปแล้วก็ตาม สัมพันธภาพระหว่างเรากับครอบครัวหญิงชรายังคงดำเนินต่อไป พวกเรายังได้ไปร่วมงานฌาปนกิจศพหญิงชราด้วย ลูกสาวผู้ป่วยบอกว่าซึ่งในหัวใจของพวกเราทุกคน จวบจนกระทั่งทุกวันนี้ สัมพันธภาพระหว่างพวกเราก็กังวลใจต่อไป ไม่ว่าพวกเราจะมีงานบุญหรืองานศพ ลูกสาวผู้ป่วยก็จะมีส่วนร่วมด้วยทุกครั้ง

“ตายที่บ้านไม่ได้”

นางสาวปริญญา เพิ่มพิมพ์

ครั้งนี้ฉันมีโอกาสดูแลผู้ป่วยสูงอายุที่บ้าน แม้ในช่วงเวลาอันสั้นไม่เคยได้ยืนแม้แต่เตียงของคุณยายตลอดระยะเวลาที่ยังมีลมหายใจ แต่ก็มีส่วนได้รู้แบ่งปันความทุกข์สุขของครอบครัวของคุณยาย นับเป็นความทรงจำที่ฉันไม่เคยลืมเลย และยังเป็นแรงผลักดันให้สามารถทำงานเยี่ยมบ้านได้ แม้จะรู้สึกเหน็ดเหนื่อย ท้อบ้างในบางครั้ง แต่ความสุขสุดท้ายของผู้ป่วยสร้างคุณค่าความเป็นวิชาชีพของฉัน

คุณยายหวลนอนบนเบาะบาง ๆ ติดกับพื้นบ้าน รูปร่างซูบผอม ดูอ่อนเพลีย สีหน้าแสดงถึงความเจ็บปวด ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ อาศัยอยู่ในบ้านเช่าบนชั้นสอง บ้านดูจะคับแคบ แต่เต็มไปด้วยความอบอุ่น ครอบครัวคุณยายย้ายมาจากต่างจังหวัดเพื่อมารักษาตัวที่กรุงเทพฯ หนานแล้ว เปลี่ยนที่อยู่มาถี่หลายครั้งเพราะความจำเป็นด้านการเงินของครอบครัว แต่สำหรับบ้านหลังนี้คุณยายคิดว่าเหมือนบ้านของตัวเอง มีลูกสาวและลูกเขยเป็นผู้ดูแล ทุกครั้งที่ไปเยี่ยมคุณยายที่บ้าน ฉันสัมผัสได้ถึงความรู้สึกอยากจะทำอะไรให้เต็มความสามารถอย่างไม่มีความรังเกียจของลูกสาวและลูกเขย ฉันสังเกตเห็นแววตาที่เต็มไปด้วยความรักและความกังวลลึก ๆ แต่พร้อมที่จะดูแลผู้เป็นแม่อย่างเต็มที่

ลูกเคยเคยเล่าให้ฉันฟังขณะพบกันที่โรงพยาบาลเพื่อวางแผนการดูแลต่อเรื่องที่บ้านตามระบบการวางแผนจำหน่ายว่า “หมอบอกกับผมว่า แม่คงไม่ดีไปกว่านี้แล้ว ต้องรักษาตามอาการ ให้อาบน้ำ ทำแผลกดทับต่อที่บ้าน ผมปรึกษากันกับแฟนในเรื่องเตรียมตัวแล้ว ยอมรับได้หากแม่ต้องจากไป กังวลแต่เรื่องว่าที่จะดูแลกันได้อย่างไร” ฉันให้ความมั่นใจว่า “อย่ากังวลใจไปเลย โรงพยาบาลจะสอนและฝึกให้คุณทำแผลจนมั่นใจว่าทำได้แล้วถึงจะให้กลับบ้าน หากกลับบ้านแล้วพบบทบาทก็จะตามไปเยี่ยมเพื่อช่วยเหลือเรื่องการดูแลที่บ้าน”

หลังจากนั้น 2-3 วันผู้ป่วยได้กลับบ้าน ฉันไปเยี่ยมผู้ป่วยที่บ้านหลายครั้ง สิ่งที่เห็นคือลูกเคยทำแผลให้แม่ยายได้อย่างมีฉะฉาน ฉันต้องเอ่ยปากชม ลูกเคยบอกกับฉันว่าแฟนเห็นแผลใหญ่มาก ไม่กล้าทำ กลัวแม่เจ็บ แผลดีวันดีคืน แต่ด้วยสภาวะของโรคและสภาพของคุณยายที่กินอาหารเองไม่ได้ ต้องรับอาหารทางสายยาง แม้จะดูแลดีแค่ไหนก็คงไม่ทำให้คุณยายลุกขึ้นมาคุยกับลูกได้ ลูกทำใจได้หากแม่เสียชีวิตเพราะอายุมากแล้ว แต่ปัญหาที่เราเผชิญ คือ ตายที่บ้านไม่ได้

วันหนึ่งของการเยี่ยม ลูกสาวบอกว่าอยากพาแม่ไปนอนโรงพยาบาล ทันทักที่ได้ฟังฉันถึงกับขมวดคิ้ว เธอพูดต่อไปว่า คนที่อาศัยอยู่ชั้นล่างบอกว่าเจ้าของบ้านไม่ยอมให้คนเจ็บตายในห้องเช่า เพราะจะไม่มีใครกลัมาอยู่ต่อ ฉันได้แต่หนึ่งฟัง คิดอะไรไม่ออกในขณะนั้น เพราะยังไม่เจอเหตุการณ์แบบนั้นมาก่อน ไม่เห็นเป็นอย่างบทความของพระไพศาล วิสาโล ที่เคยอ่านเลย “คนสมัยก่อนเขาเกิดที่บ้าน นอนป่วยที่บ้าน ตายที่บ้าน ตั้งศพที่บ้าน เวลาจะเผาค่อยยก

ไปที่วัด ลองนึกถึงเด็กสมัยก่อนที่เขาเห็นปู่ย่าตายายนอนป่วยในบ้าน และตายในบ้าน จัดงานศพที่บ้าน หรือแม้แต่คนในหมู่บ้านเดียวกันที่เคยไปมาหาสู่กัน ประเดี๋ยวคนแก่บ้านนั้นไม่สบาย ประเดี๋ยวคนแก่บ้านนี้ตาย เด็กได้เห็นคนป่วยคนตายในชีวิตเขาเป็นประจำ เขาจึงตระหนักว่าความตายเป็นเรื่องธรรมดา มันเป็นเรื่องเตือนตาเตือนใจ ว่าสักวันฉันก็ต้องตายเหมือนกัน ผิดกับปัจจุบัน เวลาพ่อแม่ป่วยก็เอาไปรักษาที่โรงพยาบาล ป่วยหนักก็เข้าห้องไอซียู แล้วก็สิ้นใจอยู่ในนั้น ไม่ทันได้ดูใจกันเลยด้วยซ้ำ แล้วก็รีบนำเข้าห้องดับจิตซึ่งอยู่ในมุมในซอกของโรงพยาบาล จากนั้นก็ย้ายศพไปตั้งที่วัด และตกแต่งโลงศพอย่างสวยงาม ทุกอย่างสะอาดเรียบร้อย มีคนทำให้ทุกอย่างโดยที่ลูกหลานญาติพี่น้องไม่ได้ทำอะไรเลย เวลาตายก็ไม่ได้เห็นศพ เวลาเผาก็ไม่ได้เห็นศพ ความตายถูกซ่อนจากสายตาของเรา”

คุณยายอยากกลับไปตายที่บ้านเพราะได้อยู่กับลูก ๆ แต่ก็ทำไม่ได้เพราะอยู่บ้านเข้า อย่างไรคงต้องยอมรับเพราะข้อจำกัดทางสังคม “ผมไม่เคยพบเจ้าของบ้านเลยตั้งแต่ย้ายเข้ามาเช่าอยู่ จ่ายเงินค่าเช่าต้องผ่านคนที่อยู่ชั้นล่าง ถ้าแม่เสียแล้วก็คิดจะเช่าอยู่ต่อไปเพราะผมชอบบ้านนี้มันกว้างใหญ่กว่าบ้านเช่าเดิม ราคาเช่าก็เท่ากัน”

สิ่งที่ฉันทำได้ในขณะนั้นก็คือ บอกกับลูกเมียให้ใจเย็น ๆ รอปรึกษากับเจ้าของบ้านก่อน เผื่อบางทีเขาอาจจะเข้าใจ เห็นใจ หรือคุณอยากให้พยาบาลช่วยเหลือ ฉันถาม เช่น โทรคุยกับเจ้าของบ้านเช่าให้ ลูกสาวบอกกับฉันว่า “ไม่เป็นไรค่ะ ขอบคุณมาก เดี่ยวจะลองนัดคุยกับเจ้าของบ้านอย่างที่พยาบาลแนะนำ เพราะแม่อยาก

เรื่องเล่าจากใจ

อยู่ที่นี้ และอีกอย่างจะพาแม่ไปโรงพยาบาลแต่ครั้งก็ลำบาก ไหนจะต้องอุ้มลงมาจากชั้นสอง ไหนจะค่ารถแท็กซี่ไปกลับ ตอนนี้อายุได้ก็แทบจะไม่พอกับรายจ่าย” ก่อนกลับ ฉันไม่ลืมที่จะให้เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ บอกถึงอาการผิดปกติที่ต้องพามาโรงพยาบาล รวมทั้งเบอร์โทรศัพท์ศูนย์เอราวัณที่จะช่วยเหลือเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน

จากนั้นไม่นานฉันได้รับโทรศัพท์จากลูกชาย “คุณครับผมเป็นลูกเขยยายหวลหะครับ คุณยายเสียแล้วที่บ้าน ก่อนคุณยายเสีย ผมได้คุยกับเจ้าของบ้าน เขาเข้าใจ อยากให้คุณยายจากไปท่ามกลางลูกหลาน เหมือนกับได้ทำบุญไปด้วย ผมเองและภรรยายังเช่าอยู่ที่บ้านหลังนั้นทำงานและเลี้ยงดูลูกต่อไป” ฉันปลอบใจลูกว่าได้ทำหน้าที่ที่ดีที่สุดแล้ว และก้มกอบคุณเจ้าของบ้าน เป็นคนดีมีน้ำใจจริง ๆ

สิ่งที่ฉันได้เรียนรู้จากการเยี่ยมผู้ป่วยรายนี้ก็คือ การดูแลผู้ป่วย Palliative นั้นผู้ป่วยจะเสียชีวิตที่ไหน ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น ผู้ป่วยที่มีบ้านของตนเอง เวลาตายก็อยากกลับไปตายที่บ้าน เพราะจะได้แวดล้อมไปด้วยลูกหลาน ขณะเดียวกันความเชื่อก็เป็นสิ่งสำคัญที่เราต้องเคารพการตัดสินใจของเขา เราคงทำได้แค่เป็นคนชี้แนะและให้ทางเลือก แต่ไม่สามารถตัดสินใจแทนได้ เพราะยังมีบริบทแวดล้อมสนับสนุนอีกมาก สิ่งหนึ่งที่ต้องพยายามทำให้ได้คือจะทำอย่างไรให้ชีวิตหนึ่งเมื่อจากไป ชีวิตที่เหลือไม่ทุกข์และสามารถดำเนินต่อไปได้

อยู่อย่างมีคุณค่ากับเวลาที่เหลือน้อย

กล้วยไม้-ใกล้มีวย

(ผู้ปวยมะเร็งระยะสุดท้ายที่เป็นอาสาสมัคร)

เช้านี้ที่สวนโมกข์ หายใจเข้าและออกได้อย่างลึกๆ ด้วยความ
มั่นใจ ไม่ต้องกังวลเรื่องอากาศเป็นพิษเหมือนที่กรุงเทพฯ ฉันนั่งอยู่
ใต้ต้นไม้ใหญ่ ท่ามกลางธรรมชาติอันเขียวชอุ่มโดยรอบ เหมือนรับรู้
ความรู้สึกอบอุ่นด้วยธรรมชาติ ทำให้ฉันอดไม่ได้ที่จะจับปากกาขึ้นมา
เขียนอะไรเล็กๆ น้อยๆ เป็นความทรงจำเกี่ยวกับตัวฉัน ให้ชื่อ
บันทึกนี้ว่า “อยู่อย่างมีคุณค่ากับเวลาที่เหลือน้อย”

ชีวิตแต่ละท่านแต่ละคนล้วนดำเนินไปตามลีลาของแต่ละชีวิตที่
แตกต่างกันไป สรรพสิ่งไม่แน่นอน มีพบก็มีพราก มีเจอก็มีจาก มีลำบาก
ก็มีสบาย มีเกิดก็มีตาย ไม่มีใครก้าวหนีพ้น เป็นสัจธรรมที่ผู้ปฏิบัติธรรม
เข้าใจดี

วันนี้ฉันนึกย้อนกลับไปที่เมื่อครั้งมีความสุขที่สุดๆ และเมื่อ
ต้องปวยเป็นมะเร็ง ความทุกข์ต่าง ๆ ผ่านเข้ามาแสนสาหัสยิ่งนัก
ล้วนเป็นแบบฝึกหัดให้ฉันได้เรียนรู้ จนมีประสบการณ์ชีวิตในเดือน
ตุลาคม 2547 เป็นช่วงที่ลูกปิดเทอม ฉันและสามีจองวันพักร้อน
ตั้งใจจะไปเที่ยวประเทศสวิตเซอร์แลนด์กับลูก ๆ ฉันตื่นตื่นและมี
ความสุขล่วงหน้า เมื่อวันเดินทางใกล้เข้ามา เหมือนยืนอยู่บนขอบเขา

เรื่องเล่าจากใจ

ที่มองลงไปเป็นวิวอันสวยงามด้านล่าง แต่ก่อนเดินทาง 3 วัน ฉันเหมือนถูกผลักให้ตกลงไปในเหว เมื่อตรวจพบว่า ฉันเป็นมะเร็งรังไข่ ต้องผ่าตัดด่วน ความรู้สึกเมื่อหมอแจ้งข่าวร้าย ฉันเหมือนถูกฉีดยาชา ตั้งแต่หวัจรถเท้าไม่รู้สึกละใด ๆ ทั้งสิ้น ทั้งพี่ชาย และสามีต้องหิ้วปีกของ ฉันออกจากห้องฉุกเฉิน ช่วงเวลาห่างกันเพียง 10 นาทีก่อนที่จะเข้าห้องฉุกเฉิน ฉันยังกระสับกระส่าย ทำไมหมดแรงลงอย่างรวดเร็ว ไม่มีแรงที่จะเดินออกจากห้อง ฉันเข้ารับการผ่าตัดมดลูกและรังไข่ ต้องรับเคมีบำบัด 6 เข็ม ผมนั่ง คือก็ไม่มี ฉันร้องไห้ทุกวัน รับสภาพตัวเองไม่ได้ คุณหมอแจ้งว่า ฉันเป็นมะเร็งระยะที่ 2 แต่ใจฉันป่วยเป็นมะเร็งระยะสุดท้ายไปแล้ว บรรยาการในบ้านเลวร้าย เหลือเกิน ทุกครั้งที่กินข้าวห้าตาฉันหยดลงบนข้าว ลูกชายและสามีพลอยซึมเศร้าไปด้วย ไม่มีใครเยียวยาใครได้ ความเครียดทำให้อาการของโรครุนแรงขึ้น

พี่ชายของฉันเป็นห่วงสภาพจิตใจของฉันมาก จึงพาฉันมาพบกับท่านศาสตราจารย์เกียรติคุณแพทย์หญิงสุมาลี นิรมานนิตย์ ในโครงการรักษาใจยามเจ็บป่วย ฉันเป็นผู้ป่วยรุ่นแรกของโครงการฯ ท่านอาจารย์ให้ความเมตตา จิตต์ผิวนด้วยธรรมะโอสธให้ฉันอย่างต่อเนื่อง ฉันค่อย ๆ หายจากอาการซึมเศร้า จนวันหนึ่งฉันหัวเราะได้ วันนั้นฉันตั้งใจที่ได้กลับมาเป็นคนเดิมที่ร่าเริง ท่านอาจารย์ได้ให้จิตดวงใหม่กับฉัน เป็นจิตที่มีพลังอย่างเห็นได้ชัดเจน

เดือนตุลาคมของปีถัดมา ฉันเตรียมตัวจะไปเที่ยวเยอรมันกับครอบครัว มะเร็งได้กระจายมาที่ตับ ก้อนเนื้อขนาด 40 มิลลิเมตร

ผ่าตัดไม่ได้เพราะอยู่ใกล้เส้นเลือดใหญ่ เมื่อรับทราบรายละเอียดจากคุณหมอ ฉันไม่รู้รู้สึกหรือหมดแรงเหมือนครั้งก่อน ทั้ง ๆ ที่คุณหมอบอกความจริงกับฉันว่า ถ้ากระจายมาที่ตับก็เป็นระยะสุดท้ายแล้ว แต่ฉันมีจิตดวงใหม่ ไม่ว่าอะไรจะกระจายไปที่ไหน ใจของฉันไม่กระจายตาม ฉันต้องรับยาเคมีบำบัดอีก 12 เข็ม เมื่อใจไม่ป่วย ปลอ่ยให้กายป่วยฝ่ายเดียว ฉันจึงมีแรงใช้ชีวิตได้ตามปกติ ฉันข้บรรณารับยาเคมีบำบัดเองคนเดียว สามิและพี่ชายไม่ต้องลงานมาเป้นเพื่อนเหมือนแต่ก่อน แต่ความเจ็บป่วยต้องการทดสอบฉันอีก หลังจากให้ยาเคมีบำบัดครบ 12 เข็ม มะเร็งได้กระจายไปที่ต่อมหมวกไต ต้องให้ยาเคมีบำบัดเพิ่มอีก 8 เข็ม รวบยอดทำสถิติทั้งหมด 26 เข็ม

ต่อมาคุณหมอให้หยุดยา เพราะโรคไม่ตอบสนองกับยา ก็อนเหนือไม่ยุบลง ผล Tumor marker ก็ขึ้นสวนทางกับยา โรคคือยาแล้ว ฉันรู้ว่าเวลาฉันเหลือน้อย บอกกับตัวเองว่าไม่เป็นไร ความตายไม่ใช่เรื่องน่ากลัว เป็นการเปลี่ยนภพภูมิเท่านั้นเอง เมื่อร่างกายของเราเต็มไปด้วยเชื้อองอกไม่หาอยู่แล้ว เราก็ควรจะทิ้งร่างเดิมไปอยู่ร่างใหม่ กวีอินเดียนกล่าวไว้ว่า “ความตายไม่ใช่การดับไฟที่ตะเกียง แต่เป็นการนำตะเกียงไปเก็บ เมื่อรุ่งอรุณมาถึง” ท่านอาจารย์สุมาลีสอนให้มีสติตลอดเวลาและให้ใช้ปัญญาแก้ปัญหา ฉันจึงตั้งสติตามคำสอนของอาจารย์ กำหนดว่าจากนี้ไปเราจะใช้ชีวิตอย่างไรกับเวลาที่เหลือ จะใช้ชีวิตอย่างไรให้มีคุณค่ามากที่สุด กับเวลา 3-6 เดือนที่มีอยู่

ฉันทบทวนว่ามีอะไรที่ค้างคาที่ไม่เสร็จ ก็รีบสะสางทำให้เสร็จ ฉันได้เขียน Living Will ไว้ ซึ่งตอนนั้นต้องเขียนด้วยลายมือ

เรื่องเล่าจากใจ

ตนเอง ยังไม่มีแบบฟอร์มเหมือนปัจจุบัน โอนกิจการทั้งหมดให้คนใกล้ชิด พร้อมทั้งบอกในสิ่งที่อยากจะบอกกับคนที่เรารัก เมื่อเตรียมตัวพร้อมทุกอย่างแล้ว ตื่นขึ้นมาทุกเช้าแล้วยังมีชีวิตอยู่ก็ถือเป็นกำไรชีวิตเวลาที่เหลืออยู่ไม่ว่าจะเหลือมากน้อย ฉันอยากทำประโยชน์ให้สังคม จึงได้ไปช่วยงานที่แผนกอายุรศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช ด้วยการเป็นอาสาสมัคร ความเจ็บป่วยของฉันเป็นใบเบิกทางอย่างดี

ผู้ป่วยบางท่านเป็นมะเร็งระยะสุดท้าย สภาพจิตใจแย่มาก เขาไม่ยอมพูดคุยหรือพบผู้ใด มีอาการซึมเศร้า เมื่อฉันไปเยี่ยมเพียงแค่นี้แต่เมื่อผู้ป่วยเบา ๆ แล้วก็มักจะพูดกับเขาว่า “ฉันเป็นระยะเดียวกับคุณ ให้คิดโหมมา 26 เข็มแล้ว” แค่นี้เราสบตากัน เราก็ก้าวใจความรู้สึกของกันและกันได้เป็นอย่างดี อาสาสมัครคนนั้นรู้ว่าผู้ป่วยทุกข์ใจอย่างไร ผู้ป่วยก็รู้ว่าเราเข้าใจความรู้สึกเขาได้ดี โดยไม่ต้องใช้คำพูดใด ๆ การให้ผู้ป่วยมาช่วยเยียวยาผู้ป่วยด้วยการพูดให้กำลังใจได้ผลดีมาก ผู้ป่วยยอมรับฟังมากกว่าจะฟังจากคุณหมอหรือคุณพยาบาล เพราะเขาคิดว่าท่านเหล่านั้นไม่ได้ป่วยยอมไม่เข้าใจความรู้สึกของเขา จะพูดอย่างไรก็พูดได้ ด้วยเหตุผลนี้จึงเกิดโครงการ “เรื่องจริง ผ่านใจ” กิจกรรมมีที่ติดอันดับ 6 ชั้น 6 เหนือและใต้ จัดให้ผู้ป่วยได้มาคุยกับอาสาสมัครในห้องที่จัดไว้ ครั้งละประมาณ 8-10 คน อาสาสมัครที่มาพูดคุยกับผู้ป่วยเป็นผู้ป่วยมะเร็งเช่นกัน อาสาสมัครจะพูดคุยในแนวเดียวกัน ที่จะเป็นการให้กำลังใจ แนะนำการดูแลตนเองช่วงรับยาเคมีบำบัด และช่วงที่รับการฉายแสงแนะนำด้านโภชนาการและการทำสมาธิ เป็นต้น

ความรู้สึกของผู้ป่วยมะเร็งอ่อนไหวง่าย คำพูดที่อาสาสมัครจะพูด

คุยด้วยจึงเป็นหัวใจสำคัญ ต้องระมัดระวังไม่ให้กระทบกระเทือนจิตใจผู้ป่วย เพราะคำพูดนั้นเปรียบเสมือนดินที่จะช่วยให้จิตใจของผู้ป่วยฟื้นขึ้นมาจากอาการซึมเศร้า หากดีใจไร้คุณภาพ จิตใจของผู้ป่วยจะแคะแกระ แต่หากดีใจดี จิตใจเขาจะแข็งแรง เต็มโตเป็นจิตที่มีพลัง และกลายเป็นต้นไม้อใหญ่ที่สมบูรณ์ได้

ในโครงการ “เรื่องจริง ผ่านใจ” นอกจากอาสาสมัครที่เป็นผู้ป่วยมะเร็งแล้ว ยังมีคุณพยาบาลร่วมสนทนาคู่ด้วย เป็นการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นให้กับผู้ป่วยที่เข้าร่วมโครงการฯ เราพูดคุยปรับทุกข์กันเหมือนอยู่ครอบครัวเดียวกัน สำหรับตัวฉัน ฉันรู้สึกเสมอว่าคุณพยาบาลทั้งหลายคือญาติสนิทของเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่ที่เราจะจากโลกนี้ไป และญาติของเรามาไม่ทัน คุณพยาบาลท่านคือคนที่จะส่งพวกเราให้จากไปอย่างสงบ ฉันขอบคุณพี่-น้องพยาบาลทุกท่านแทนทุกคนมา ณ ที่นี้ด้วย

การมาช่วยงานในโครงการ “เรื่องจริง ผ่านใจ” มองผิวเผินเหมือนเป็นการมาให้อย่างเดียว แต่ฉันกลับรู้สึกว่าผู้ป่วยให้กลับมากับฉันด้วยซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง คือทำให้ฉันได้ซื่อสัตย์ เมื่อเห็นผู้ป่วยที่ป่วยหนัก ฉันจะถามตัวเองเสมอว่า ถ้าตัวเราอยู่ในสภาพเช่นนี้จิตใจเราพร้อมหรือยัง ถ้ายังก็ต้องฝึกใจไปเรื่อยๆ

การมาเยี่ยมเยียนผู้ป่วยทำให้ฉันเห็นตัว อหิ จัง ชัดขึ้นทุกวัน ครั้งหนึ่งฉันเคยนัดกับผู้ป่วยว่า พุธหน้าจะเตรียมเค้กมาตัดเค้กวันเกิดกัน แต่แล้ววันรุ่งขึ้นหลังจากที่ไปเยี่ยมเธอก็จากพวกเราไป ผู้ป่วยรายแรก ๆ ที่จากไป ฉันจะทำใจไม่ได้ ร้องไห้เมื่อทราบข่าว แต่ทุกวันนี้ฉันเข้มแข็ง

เรื่องเล่าจากใจ

มองเรื่องความตายเป็นสภาวะธรรมอย่างหนึ่ง การได้เยี่ยมผู้ป่วยที่ใกล้ตาย ทำให้ปัญญาของฉันสมบูรณ์ขึ้น เป็นโอกาสให้ฉันได้ศึกษาความเจ็บ ความตาย ความทุกข์ ให้ชัดเจนขึ้น ท่านพุทธทาส ได้กล่าวไว้ว่า “การตายเป็นหน้าที่ของสังขาร อย่างไม่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข นอกจากการต้อนรับให้ถูกวิธี” การมาช่วยรักษาหัวใจให้ผู้ป่วย เป็นการ รักษาตัวเองด้วย ทุกครั้งที่พูดคุยกับผู้ป่วยแล้วผู้ป่วยสดชื่นขึ้น ฉันจะ ขับรถกลับบ้านด้วยความปลื้มปิติ เตียวหื้อฉันเข้าใจคำพูดที่ว่า “เป็น ความสุขภายใน” มันสุขเช่นนี้เอง เมื่อเกิดความปิติในใจ ร่างกายจะ หลังสารแห่งความสุข เกิดการสร้างภูมิคุ้มกันขึ้นมาเอง

ตั้งแต่ฉันมาช่วยงานในโครงการนี้ ฉันสามารถอยู่กับมะเร็งได้ อย่างสงบ ฆ่าแปลกก็อ่อนมะเร็งมีขนาดเท่าเดิมมาตลอด การรักษาเขา จึงเป็นการรักษาเรา การรักษาเราก็เป็นการรักษาเขา ฉันคิดว่าถ้าเรา อยู่แล้วทำตัวให้มีคุณค่า ด้วยการช่วยเหลือสังคม ธรรมชาติก็จะเมตตา ยังไม่เก็บเรากลับไป เพราะเห็นว่า อยู่แล้วยังเป็นประโยชน์ แต่ฉัน ก็เตรียมพร้อมเสมอ เมื่อใดก็เมื่อไหร่ หมั่นทำมรณานุสติ หมั่นฝึกฝน ให้จิตสุดท้ายเป็นจิตที่สงบ ณ เวลาที่จิตจะออกจากร่าง เป็นจุดที่ สำคัญยิ่ง ต้องมีจิตที่สงบ ตั้งใจ มีสติ ไม่เศร้าหมอง ไม่กังวล แล้วจิต ที่สงบ จะนำเราไปสู่ภพภูมิที่ดี

กลัวยไม้-ใกล้ม้วย

วันที่ 1 ก.ย. 2552 (เขียนวันที่กายป่วย แต่ใจไม่ป่วย)

บทเรียนจากผู้ล่องลับ

นางสาวสุริยวรรณ จันทร์ทอง

ใครเลยจะรู้ว่าจะต้องเผชิญกับการพลัดพรากจากคนที่รักในวันใด บางครั้งการใช้ชีวิตในแต่ละวันอย่างรีบเร่ง มุ่งจดจ่ออยู่กับงานประจำ ทุกวันเวลาข้างผ่านมาแล้วก็ผ่านไปอย่างรวดเร็ว ยิ่งจนวันหนึ่งเค้าแห่งการพลัดพรากเริ่มเข้ามาเยือน วันที่พี่ชายโทรศัพท์มาบอกว่า แม่ปวดท้อง อาเจียน มีไข้ เข้าอยู่ที่โรงพยาบาลราชบุรี หมอบอกว่า ลูกน้ำดีอีกเสบ วันนั้นจึงได้ลางานเพื่อไปเฝ้าแม่ จากการตรวจวินิจฉัยเพิ่มเติมพบว่า แม่มีหัวใจที่ลูกน้ำดีต้องให้การรักษามากกว่าการให้ยา จึงขอย้ายแม่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลศิริราช ด้วยเหตุผลว่าดิฉันจะได้ดูแลใกล้ชิดในฐานะที่ดิฉันปฏิบัติงานในโรงพยาบาลแห่งนี้

ในที่สุดแม่ก็ได้ย้ายมารับการรักษาที่โรงพยาบาลศิริราช โดยหารู้ไม่ว่าในความโศกตึกลกลับมีความโศคร้ายแอบแฝงเข้ามาด้วย จากการวินิจฉัยเพิ่มเติม อาจารย์แพทย์สงสัยว่าแม่อาจจะเป็นมะเร็ง ที่บริเวณท่อน้ำดีที่หัวใจ วันที่ดิฉันนำผลเลือดไปให้อาจารย์ดู อาจารย์มองหน้าแล้วถามดิฉันว่า “คิดเหมือนที่หมอคิดไหม” ดิฉันสบตาอาจารย์พร้อมกับพูดด้วยเสียงเบา ๆ ว่า “มะเร็งใช่ไหมคะ” อาจารย์พยักหน้าตอบ “ใช่ ผมคิดถึงมะเร็ง” ดิฉันยืนตัวชา เย็นวาบเข้ามาในใจ

เรื่องเล่าจากใจ

หลังจากวันนั้นชีวิตเริ่มเปลี่ยน ความรู้สึกหลายๆ อย่างประดังเข้ามาในหัว ผลกระทบจากการเจ็บป่วยของคนที่สำคัญที่สุดในบ้าน ทำให้ดิฉันมาหนึ่งทบทวนว่าเราต้องทำอะไรบ้าง ในฐานะคนเป็นลูก เป็นพยาบาล ดิฉันโชคดีที่มีพี่ชายที่แสนดี มีความละเอียดอ่อน สามารถเป็นเพื่อนช่วยเหลือประคับประคองกันมาตลอด ดิฉัน พี่ชาย และอาจารย์ศัลยแพทย์เจ้าของไข้คุยกันเรื่องแผนการรักษา ตกลงว่าจะรักษาด้วยการผ่าตัด อาจารย์บอกว่าจะทำให้ดีที่สุด ดิฉันตอบอาจารย์ไปว่าดิฉันรับได้ ไม่ว่าผลการผ่าตัดจะออกมาแบบใด ดิฉันคิดว่าการที่แม่ได้รับการรักษาดูแลได้ขนาดนี้ถือว่าแม่โชคดีที่สุดแล้ว การผ่าตัดในผู้ป่วยสูงอายุอะไร ๆ ก็เกิดขึ้นได้

การเข้าห้องผ่าตัดของแม่ในครั้งนี้ อาจารย์วางแผนเตรียมการเป็นอย่างดี จองห้อง ๖๐๒ ไว้ให้ ในที่สุดการผ่าตัดก็เสร็จสิ้นโดยใช้เวลากว่า ๕ ชั่วโมง แพทย์ประจำบ้านศัลยศาสตร์เล่าให้ฟังว่าอาจารย์ทำอย่างประณีตละเอียดมากค่อย ๆ ดู ค่อย ๆ ทำอย่างบรรจง พี่เป็นญาติกับอาจารย์หรือเปล่า ฟังแล้วประทับใจมาก ผลการตรวจชิ้นเนื้อยืนยันว่าแม่เป็นมะเร็งจริง ๆ อาจารย์มาให้ข้อมูลแนวทางการรักษากันต่อไปอย่างชัดเจนตรงประเด็น ทั้งข้อดีข้อเสียเป็นอย่างไร ผลที่คาดว่าจะได้รับเป็นอย่างไร ดิฉันและพี่ชายตัดสินใจว่าขอของการให้เคมีบำบัด โดยให้เหตุผลว่าการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดไม่สามารถทำให้แม่หายจากโรคมะเร็ง สุดท้ายแม่ก็ต้องเสียชีวิต ยากให้แม่ใช้ชีวิตที่เหลืออยู่อย่างมีคุณภาพอย่างที่เราควรจะเป็นตามอัตรภาพ ไม่ต้องการเห็นแม่ทุกข์ทรมานจากการให้ยาเคมีบำบัดเพราะถึงอย่างไรก็ไม่หาย

ช่วงหลังของชีวิตแม่มีอาการติดเชื้อมาก ๆ จนต้องเข้าโรงพยาบาลถึง ๒ ครั้ง มะเร็งแพร่กระจายไปช่องท้อง ท่อทางเดินน้ำดีที่ทำผ่าตัดไว้เริ่มอุดตันการรักษาด้วยการผ่าตัดซ้ำอาจไม่ได้ผล และมีความเสี่ยงสูง อาจารย์เข้ามาหนึ่งข้าง ๆ แม่บนเตียง มือข้างหนึ่งโอบบ่าแม่ไว้พร้อมกับแจ้งข่าวร้ายแก่แม่ แม่แอบร้องไห้ และใช้เวลาไม่นานก็สามารถเข้าใจ ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น ในช่วงสุดท้ายของชีวิตแม่ได้จัดการกับภารกิจต่าง ๆ ที่ค้างคา จัดการเรื่องทรัพย์สินมรดก แม่บอกว่าถ้าแม่ไม่สบายอีกไม่ต้องพาแม่มาโรงพยาบาลแล้วนะ เหมือนแม่จะรู้ ดิฉันมองหน้าแม่สับสนตาแล้วถามแม่ว่า แม่จะเอาอย่างนั้นหรือ แม่พยักหน้าไม่พูดอะไร

ช่วงที่แม่อยู่ที่บ้านมีญาติและเพื่อนบ้านมาเยี่ยมเยียนแม่ทุกวัน ภาพที่เห็นวันหนึ่งทำเอาดิฉันถึงกับน้ำตาซึม รู้สึกประทับใจเป็นอย่างมาก แม่นอนอยู่บนเตียง มีผ้าผืนหนึ่งเป็นเพื่อนหนุนหัวของแม่หนึ่งจับมือแม่อยู่ข้างเตียง ทั้งคู่ไม่ได้พูดอะไรกัน จับมือกันเงียบ ๆ เหมือนกำลังถ่ายทอดความรู้สึกจากใจกันและกัน ดิฉันอดคิดไม่ได้ว่าภาพที่เห็นอยู่ตรงหน้าเป็นภาพที่ชั่วช้าจะหาตุ๊กกันได้ง่าย ๆ นึกถึงคำพูดที่เคยอ่านของ Elisabeth Kubler-Ross “Be sure to people who care for people who are dying, if you really love that person and want to help them, be with them when their end comes close. Sit with them, you don’t even have to talk. You don’t have to do anything but really be there with them.”

ดิฉันตัดสินใจทำตามความต้องการของแม่ ให้แม่ได้ใช้เวลาที่เหลืออยู่กับคนใกล้ชิด คนที่คุ้นเคย ถึงแม้ว่าจะไม่ได้มีเครื่องอำนวยความสะดวกครบครัน แต่มันก็เป็นสิ่งแวดล้อมที่แม่คุ้นชิน ใต้ถุนบ้านไม้ริมคลอง เตี้ยงที่แม่เคยนอนเล่น ต้นไม้ที่แม่แวะเวียนรดน้ำพรวนดิน คอยเก็บผลไว้ให้ลูก ๆ ได้กิน บ้านที่ใคร ๆ ก็สามารถแวะเวียนเข้ามาทักทายกับแม่ได้ตลอดเวลา ตกเย็นหลาน ๆ จะพากันมาเยี่ยมเยียนพูดคุย นวดขาซ้ายขาขวาให้ตัวร่ายยืมเสียงหัวเราะ บรรยาการอันแสนจะอบอุ่น

แม่ใช้ชีวิตหลังผ่าตัดอย่างเต็มศักยภาพได้ถึง 1 ปีกับอีก 5 เดือน ใกล้วาระสุดท้ายของแม่ แม่ก็น้อยลง ร่างกายอ่อนเพลีย แต่มีสติอยู่ตลอดเวลา จนวาระสุดท้ายของแม่มาถึง แม่จับมือรำลืออยู่หลายครั้ง อวยพรขอให้ลูกโชคดี ก่อนสิ้นลมแม่ยกมือขึ้นพนมกลางอกพร้อมกับบอกลูก “แม่ไปแล้วนะ” หลังจากนั้นก็ไม่รู้สึกตัวอยู่ครึ่งชั่วโมงจึงหยุดหายใจ แม่จากไปอย่างสงบสมศักดิ์ศรีของความเป็นแม่ของลูกอย่างแท้จริง

เจตจำนงผู้ป่วยมะเร็ง

นางสาวพัชรินทร์ เหลืองพีช

ผู้ป่วยหญิงอายุ 42 ปี เป็นมะเร็งปากมดลูกมาประมาณ 2 ปี เดิมผู้ป่วยมีอาชีพค้าขาย สามีรับราชการ ลูกทั้งสองคนยังอยู่ในวัยเรียน รายได้ส่วนใหญ่ของครอบครัวมาจากผู้ป่วยเอง ผู้ป่วยบอกว่า “ขายดีมาก ทำงานไม่เคยมีวันหยุดเลย” จนวันหนึ่งพบว่าเกิดความผิดปกติขึ้นกับตัวเอง คือมีประจำเดือนออกมากผิดปกติ ช่วงแรกยังคิดว่าไม่ห่าจะเป็นอะไร จึงอดทนไม่มาตรวจ ต่อมาอาการเป็นมาจนถึงกับมีเลือดไหลลงตามขา ก่อมหาตรวจทำใจไว้แล้วว่าจะมีความผิดปกติขึ้นในร่างกายแน่นอน แต่ไม่รู้ว่าจะร้ายแรงแค่ไหน วันที่มาตรวจที่โรงพยาบาล ตอนที่ยังมีเลือดออกไม่หยุด พอตรวจเสร็จจึงได้ถามคุณหมอว่า “ดิฉันจะเป็นมะเร็งรึเปล่าคะ” คุณหมอบอกว่ามีโอกาสเป็นมะเร็งถึง 80 เปอร์เซ็นต์ ได้ยินแล้วไม่ค่อยตกใจเท่าไร เพราะได้ทำใจเอาไว้บ้างแล้ว

กลับถึงบ้านบอกสามีว่าน่าจะเป็นโรคมะเร็ง สามีบอกว่าพูดจาไม่ดี เอาเรื่องป่วยใช้มาล้อเล่นได้อย่างไร สามีไม่คิดว่าจะเกิดโรคร้ายแรงขึ้นกับผู้ป่วย ตอนนั้นพอญาติ ๆ รู้ข่าวก็พากันมาเยี่ยม วันที่ฟังผลชิ้นเนื้อ

เรื่องเล่าจากใจ

จึงมีสามีและญาติ ๆ มาฟังพร้อมกันหลายคน พอทราบว่าป็นมะเร็งปากมดลูกระยะที่ 3 ทุกคนพากันตกใจ แต่ผู้ป่วยเองกลับยอมรับกับโรคที่เกิดขึ้นได้ และพร้อมที่จะรับการรักษาตามแผนการรักษาของแพทย์ โดยการรักษาด້วยการให้ยาเคมีบำบัดหลายครั้ง รวมทั้งการฝังแร่ด้วย ซึ่งผู้ป่วยบอกว่าเจ็บมากจนแทบทนไม่ไหว เนื่องจากหมอวางยาสลบ แต่ยาหมดฤทธิ์ก่อนที่จะฝังแร่เสร็จ จากนั้นผู้ป่วยพยายามดิ้นกลับห้องพักเอง ด้วยความที่เป็นคนที่อดทนมาก จนมาเป็นลมในลิฟต์ สามีประคองตัวไว้จึงไม่ล้มลง

หลังจากผ่านการรักษามาหลายครั้ง จนวันหนึ่งเหตุการณ์กลับยิ่งเลวร้าย ผั่งงลำไส้ใหญ่ทะลุทำให้มีอุจจาระปะปนอยู่ในช่องท้อง ต้องได้รับการผ่าตัดด่วน เธอบอกว่าต้องพบกับความเจ็บปวดและทรมานมาก เพราะเมื่อตื่นขึ้นพบว่ามือช่วยหายใจคาอยู่ในลำคอ เจ็บที่คอมาก เวลาที่ถูกดูดเสมหะ รู้สึกทรมานที่สุด พุดสื่อสารกับใครก็ไม่ได้ เธอหอนไห้ตาไหลเป็นความทรมานที่สุดตั้งแต่รักษาตัวมา สามีเห็นสภาพของผู้ป่วยตอนนั้นแทบจะรับไม่ได้ แต่ในที่สุดทั้งเธอและสามีก็ผ่านช่วงเวลาแห่งความทรมานนั้นมาได้ จากกำลังใจที่มีอยู่ทั้งของตนเอง และที่สำคัญคือกำลังใจจากครอบครัว

จากการเจ็บป่วยที่เธอได้ประสบ ทำให้เธอคิดว่าวันหนึ่งตนเองก็ต้อตายจากทุก ๆ คนไป ชีวิตเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ จากเดิมที่ทำงานค้าขาย ครอบครัวอยู่อย่างสบาย ไม่เคยลำบากกับเรื่องเงินทอง พอความเจ็บป่วยมาเยือน ทำให้ส่งผลกระทบต่อรายได้อาจต้องเอาเงินที่เก็บไว้มารักษาตัว แต่ก็ไม่เคยต้องหยิบยืมให้ป็นหนี้สิน จนถึงวันนั้

ผู้ป่วยได้วางแผนชีวิตให้กับครอบครัว ทุก ๆ วันจะพูดกับลูก ๆ เสมอว่า “วันหนึ่งแม่ก็ต้องตายจากไป ทุกคนต้องอยู่ให้ได้ ต้องดูแลตัวเองได้” เธอพูดกับลูกทุกวัน จนเหมือนเป็นหัวข้อสนทนาหัวข้อหนึ่งในชีวิตประจำวัน

เธอได้เตรียมค่าใช้จ่ายไว้สำหรับการศึกษาของลูก บอกลูกว่า ถ้าแม่ตายไป ทุกคนจะได้ไม่ลำบาก ขอให้ตั้งใจเรียนเพื่ออนาคตที่ดีของตนเอง ส่วนสามีเมื่อคุยเรื่องความตาย สามีจะยังรับความจริงไม่ได้ พยายามหลีกเลี่ยงที่จะไม่พูดถึงเรื่องนี้ทุกครั้งไป ผู้ป่วยบอกว่า “คนเราเกิดมาก็ต้องตายกันทุกคนไม่ว่าจะช้าหรือเร็วก็ตาม” บอกกับสามีว่า “ถ้าอยู่ในช่วงที่อาการหนักไม่ให้แพทย์ใส่ท่อช่วยหายใจ ไม่ให้ปั๊มหัวใจเมื่อถึงวาระสุดท้าย ต้องการไปอย่างสบาย ไม่เจ็บไม่ปวด” เธอหวังไว้ว่า สักวันสามีจะทำใจยอมรับกับความเจ็บป่วยของตนเอง และยอมรับวาระสุดท้ายของเธอที่จะมาถึงได้อย่างเข้มแข็ง

ความเข้มแข็งของจิตใจเธอทำให้เธอตั้งหลักได้ท่ามกลางร่างกายที่อ่อนล้า เธอเตรียมทุกอย่างเพื่อลูกในอนาคต ทำให้เธอแทบจะไม่ต้องห่วงกังวล เมื่อถึงวันที่เธอต้องลาจากครอบครัวไป การเตรียมตัวครั้งนี้ไม่เฉพาะเรื่องทุนการศึกษา ความเป็นจริงของชีวิตเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เธอได้ถ่ายทอดความคิดนี้ให้ลูกได้เข้าใจเจตจำนงของเธอที่วางแผนไว้ ไม่เฉพาะเรื่องความสุขสงบของตนเองในวาระสุดท้าย แต่เธอยังให้ลูกได้จดจำสัจธรรมของชีวิตที่เป็นจริงตลอดกาล

น้ำตาหยดสุดท้าย

นางสาววิไล พะวงษ์แสง

หลังจากแพทย์เจ้าของไข้ได้พูดคุยเกี่ยวกับอาการ และการดำเนินโรคของพระภิกษุจำลอง ซึ่งมาโรงพยาบาลด้วยอาการปวดท้องมาก แพทย์ได้ทำการผ่าตัดดื้อเปิดเข้าไปในช่องท้อง แต่กลับพบว่า ลำไส้ขาดเลือดไปเลี้ยง เกิดการเน่าตายและไม่สามารถทำการรักษาให้หายได้อีกทั้งคนไข้ไม่สามารถหายใจได้เองต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ แพทย์ไม่สามารถที่จะยื้อชีวิตไว้ได้ ให้ลูกสาวได้เตรียมทำใจและใช้เวลาช่วงสุดท้ายที่เหลืออยู่กับผู้ป่วยให้เต็มที่

หลังแพทย์พูดจบ ลูกสาวได้แต่ปล่อยให้น้ำตาแห่งความเจ็บปวดของการสูญเสียอันใหญ่หลวงไหลรินออกมา ข้าพเจ้าเอื้อมมือเข้าไปสัมผัสเบา ๆ เพื่อเรียกสติและความคิดที่สับสน พูดปลอบโยน พร้อมทั้งพาลูกสาวออกมาห่างเพื่อให้เวลาทำใจและยอมรับกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ปล่อยเวลาเพื่อให้ลูกสาวของผู้ป่วยได้อยู่กับความคิดของตัวเอง จนกระทั่งเสียงร้องไห้ค่อย ๆ หายลงเหลือเพียงเสียงสะอื้น เพียงแผ่วเบา จึงเอื้อมมือไปสัมผัสและบีบมือเบา ๆ ให้ลูกสาวของพระภิกษุได้ระบายความรู้สึกและความคับข้องใจ ลูกสาวบอกว่า เสียใจที่ไม่สามารถทำอะไร

เพื่อช่วยพ่อได้ ข้าพเจ้าปลอบโยนให้กำลังใจ และให้ลูกสาวทำจิตใจให้เข้มแข็ง ทบทวนสิ่งต่าง ๆ เพื่อจัดการทำในสิ่งที่ทำให้ผู้ป่วยหมดหวังหมดกำลังใจ ลูกสาวบอกว่าจะไม่ร้องให้ให้พ่อเห็น เพื่อไม่ให้พ่อต้องเป็นห่วง แม้จะรู้ว่ามันเป็นภาระกระทำที่แสนยากลำบาก แต่มันก็เป็นสิ่งที่ทำที่พ่อจะได้ไม่ต้องเป็นกังวล รวมทั้งความห่วงใยในลูกสาวคนเล็กที่พ่อเคยบอกไว้

ข้าพเจ้าพูดคุยปลอบโยนให้ใช้ช่วงเวลาที่ ๆ ที่เหลืออยู่อย่างคุ้มค่า เปิดโอกาสให้ลูกสาว และผู้ป่วยได้มีเวลาอยู่ด้วยกันในช่วงสุดท้ายของชีวิต ลูกสาวได้แต่เก็บน้ำตาไว้ภายใน มีเพียงตาแดง ๆ ที่ผ่านการร้องไห้มาอย่างหนัก แต่แวตานั้นเข้มแข็ง ก่อนเอื้อมมือไปจับมือพ่อไว้ และพูดบอกพ่อเบา ๆ ว่า “พ่อไม่ต้องเป็นห่วง พวกหนูโตแล้วดูแลตัวเองได้ หนูจะดูแลน้องอย่างดีที่สุด พ่อไม่ต้องเป็นห่วงนะจ๊ะ” ผู้ป่วยกะพริบตาเหมือนรับรู้ในสิ่งที่ลูกสาวบอก

หลังจากลูกสาวพูดจบไม่นานหัวใจและความดันค่อย ๆ ต่ำลงจนในที่สุดหัวใจก็หยุดทำงาน ผู้ป่วยจากไปอย่างสงบ ไม่มีเสียงร้องไห้ มีเพียงเสียงสวดอื่นในลำคอของลูกสาว หลังการจากไปของพระวิภูลังการ ลูกสาวขอเวลาทำใจที่จะอยู่กับผู้ป่วย และขอให้ติดเครื่องช่วยหายใจไว้ก่อน เพราะเชื่อว่าอาจมีปาฏิหาริย์เกิดขึ้น ทั้งที่รู้ว่าสิ่งที่คิดหวังไม่มีทางเกิดขึ้นก็ตาม คงต้องการเวลาสักนิด ก่อนที่จะยอมรับความจริงของชีวิตที่ต้องเกิดขึ้นกับทุกคน ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ให้โอกาส แม้รู้ว่าปาฏิหาริย์จะไม่เกิดขึ้น

ผู้ขายขายโซ่ห้อย...ช่วยผมด้วย

นางสาวจงจิต หงษ์เจริญ

เมื่อประมาณต้นเดือนมีนาคม 2552 พี่สาวของฉันได้ฝากให้ดูแลผู้ขายคนหนึ่ง ซึ่งป่วยเป็นโรคมะเร็งตับ พี่สาวบอกว่าเขาเป็นคนดี มีน้ำใจและเป็นคนบ้านเดียวกัน “ช่วยเขาหน่อยนะ” ในเมื่อพี่สาวได้เอ่ยปาก ฉันต้องดูแลอย่างเต็มที่

เขาชื่อ นายเผือก อาชีพค้าขายประเภทโซ่ห้อย มีลูก 2 คน คนโตเป็นผู้ชายอายุ 13 ปี และคนเล็กเป็นผู้หญิง ชื่อ “ชมพู่” อายุ 7 ปี เขารักลูกสาวคนเล็กมาก เขาไปตรวจที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง หมอบอกเป็นมะเร็งตับ ขนาด 2 ซม. ก้อนไม่ใหญ่หนักให้ไปรักษาที่โรงพยาบาลใหญ่ ๆ รักษาหายไม่ต้องกลัว คำพูดของหมอทำให้เขามีความหวังต้องหายแน่ เมื่อพี่สาวของฉันรู้ข่าวเท่านั้นรีบบอกนายเผือก ให้มาที่ศิริราชเลย โรงพยาบาลใหญ่ หมอเก่ง ผีมีอติ บ้านเราใครไปรักษาก็หายกันทั้งนั้น น้องสาว (ก็ฉันนั่นแหละ) จะคอยดูแลนายเผือก เป็นอย่างดี และแล้วประมาณ 2 สัปดาห์ก็ได้รับโทรศัพท์จากนายเผือก “ช่วยผมด้วย...ช่วยผมด้วย...ผมอยากหายครับ ผมจะมารักษาที่ศิริราช” คำพูดและน้ำเสียงของนายเผือก ทุ่มเทและแฝงไปด้วยความเกรงใจ เมื่อฉันได้พูดคุยกับนายเผือกมีความรู้สึกเต็มใจและยินดีที่จะช่วยเหลือเขา

กลางเดือนมีนาคม 2552 เป็นครั้งแรกที่ฉันได้พบกับนายเผือก เขาเป็นคนร่างเล็ก ร่างกายซูบผอม แต่สีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ฉันช่วยให้เขาได้มารักษาที่ศิริราช โดยอยู่ที่วอร์ดอัมพาตเพื่อฉีดยาเคมีบำบัดเข้าทางหลอดเลือดที่ตบให้ก้อนเนื้องอกยุบลง แต่ก็ล้มเหลว แพทย์บอกว่า ผลเลือดผิดปกติมาก ถ้าทำไปอาจเกิดอันตรายแก่ผู้ป่วย ฉันได้แต่ปลอบใจบอกเขาว่า “ไม่เป็นไรนะ...ดูแลตัวเอง เมื่อกลับไปอยู่ที่บ้าน ในเรื่องการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์” แต่เขาก็อีกมีความห่วงเพราะเหลือบไปเห็นผู้ป่วยที่อยู่รอบเตียงมีอาการหนักกว่าเขามากอีกหลาย ๆ คน ทีมแพทย์รักษาแบบประคับประคอง หัดให้มาตรวจเป็นระยะ เขาโทรฯ หาฉันเกือบทุกวัน ฉันรู้สึกเป็นที่ยึดทางใจของเขา รับฟังเขา เขาศรัทธาฉันในความเป็นศิริราช เขาเล่าถึงการดูอินเทอร์เน็ตเรื่องโรคที่เขาเป็น และรู้ว่าชีวิตเขาคงอยู่อีกไม่นาน

เขาขบถกระปะยี้ห้อมสาส์นเก่า ๆ เพื่อขนของจากบ้านมาที่ร้านโชห่วย ซึ่งอยู่ในตลาดใจกลางเมืองในละแวกนั้น ร้านของเขาขายดีที่สุด เนื่องจากเขามีสัมพันธภาพที่ดีกับลูกค้าและมักแจกของชำร่วยวันเทศกาลต่าง ๆ เมื่อต้น ๆ เดือนพฤษภาคม 2552 เขาพูดว่า “ผมต้องหาความสุขให้กับชีวิตครับ” เขาเปลี่ยนรถยนต์คันใหม่เป็น ๘๘๖๖๖ รุ่น ๗๖๖7 เพื่อพาลูกไปเที่ยวและที่สำคัญต้องมาหาหมอที่ศิริราช เมื่อมีรถคันนี้ ภรรยาเขาเล่าว่านายเผือกไปหาหมอที่คลินิกแถวสุขุมวิททุกวันพุธเพื่อไปรักษาโรคนี้ ได้ยาสมุนไพรมากิน ราคาขวดละ 3,000 บาท (1 ลิตร) ยาดีมาก รักษาหาย นั่นคือความเข้าใจของนายเผือก ฉันได้แต่พยักหน้ารับฟัง และบอกภรณยานายเผือกว่า

เรื่องเล่าจากใจ

“ตามใจเขา” คิดว่าเวลาที่เขาเหลืออยู่เป็นโอกาสที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ที่ค้างคาอยู่ หรือทำในสิ่งที่อยากทำ

เย็นวันหนึ่งของเดือนสิงหาคม 2552 นายเผือกโททรฯ มาเล่าว่าเขาจัดการเรื่องทรัพย์สินต่าง ๆ ประกันชีวิตไว้ให้ภรรยาและลูกเรียบร้อยแล้ว เขาสั่งทำผ้ากันเปื้อนจำนวน 500 ชิ้นสำหรับแจกลูกค้าในวันปีใหม่ 2553 เวลาที่เหลือจะทำตามที่ฉันบอก รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และปฏิบัติธรรม ภรรยาบอกว่าเขาศรัทธาในตัวฉันมาก “พี่พูดอะไร เขาจะเชื่อทุกอย่าง” ประมาณ 2 ทุ่มวันเดียวกัน นายเผือกโททรฯ มาบอกว่าแน่นหน้าอกและเหนื่อยมาก ฉันแนะนำให้เขาไปโรงพยาบาลประจำจังหวัด ได้ออกซิเจน แพทย์บอกหัวใจเต้นผิดจังหวะให้ยาเข้าเครื่องปั๊ม หยุดทางหลอดเลือดดำ เครื่องร้องเป็นระยะ และในที่สุดพยาบาลก็ปิดเครื่อง ไม่มีคำอธิบาย เขารู้สึกว่าเขาไม่ได้ยา เขาไม่หายและไม่ฟังพอใจ เขา...ไม่สมัครใจอยู่โรงพยาบาลนี้

นายเผือกให้คนขับรถมาส่งที่ศิริราชตอนตี 3 เขาโททรฯ หาฉันด้วยน้ำเสียงเหนื่อยและอ่อนเพลียมาก ฉันไปดูแลเขาที่ห้องฉุกเฉินทันทีที่เห็นหน้าฉัน เขาจับมือฉันและพูดว่า “ช่วยผมด้วย...ช่วยผมด้วย” ฉันได้แต่บอกว่าไม่เป็นไรนะ มาถึงศิริราชแล้ว...ทุกคนที่นี่จะดูแลนายเผือกเป็นอย่างดี พี่จะอยู่เป็นเพื่อนนะไม่ต้องกลัว ฉันกุมมือเขาไว้เจ้าหน้าที่หลายคนในห้องฉุกเฉินมีความกระตือรือร้นดีมาก เมื่อได้ยินเสียงร้องขอตรวจของนายเผือกจะวิ่งมาทันทีและถามเขาว่า “ไม่สบายตรงไหน” คำตอบของนายเผือก พยาบาลจะมีการจัดการให้เขาได้รับ

ความสบายใจทุกครั้ง บางครั้งไม่มีการรักษา เพียงแค่มีแพทย์มาพูดคุย
ให้กำลังใจ เอาใจใส่สอบถามอาการเพียงแค่นี้ หายเผือกก็หยุดร้อง
และ “ยิ้ม” ออกมาได้แล้ว

เช้าวันใหม่ เวลา 09.30 น. หายเผือกได้เข้ารับการรักษาที่
วอร์ดอัมพาตอีก โรงพยาบาลหลายคนรู้จักเป็นอย่างดี เพราะ
ตอเป็นนักศึกษาต้องผ่านศัลยชาย ทั้งแพทย์ พยาบาลให้การดูแลดีมาก
ทีม Palliative care ให้การดูแลอย่างนุ่มนวล น่าประทับใจ ฉัน
คิดว่าพวกเขาให้การดูแลแบบ Holistic care จริง ๆ

หายเผือกมีอาการสับสนเป็นบางช่วง ร้องหาลูกสาว “ชมพู่”
ที่เขารักเป็นที่สุด พยาบาลอนุญาตให้เข้าเยี่ยม เขากอดลูกสาวแน่น
และหาภรรยา กับญาติหลายคนน้ำตาซึม แล้ว...หายเผือกก็โพล่ง
ออกมาว่า “ผมต้องการกลับบ้านครับหมอ” แพทย์ได้มองหน้าฉันแล้ว
ถามว่า “พี่ว่าอย่างไร” ฉันตอบว่าให้ถามภรรยาและญาติของหายเผือก
ก่อน ทุกคนตัดสินใจทำตามความต้องการของหายเผือก แพทย์สั่ง
จำหน่าย ฉันขอยาไซรึมมอร์ฟีน เพื่อลดปวดให้เขาทรมานน้อยที่สุด

หลังกลับบ้านหายเผือกโทรฯคุยกับฉันได้ 2 วัน เขาเริ่มซึม
พูดน้อยลง กลืนน้อยลง ภรรยาเขาโทรฯหาฉันเกือบตลอดเวลา
บอกว่าอาการของหายเผือกแย่ลง และให้ฉันได้คุยกับเขา หายเผือก
น้ำเสียงรวยริน เบาลง ขาดหายเป็นบางช่วง ประโยคที่เขาพูดประจำ
“พี่...ครับ...ช่วย...ผม...ด้วย” ฉันได้แต่บอกให้เขานึกถึงแต่สิ่งดี ๆ ที่
ได้เคยทำไว้ และท่องพุทโธ...พุทโธ...พุทโธ เข้าใจ ฉันบอกภรรยา

เรื่องเล่าจากใจ

นายเผือกให้พูดที่ข้างหุเบา ๆ ว่า “ให้ตั้งจิตอธิษฐานท่องพุทโธ... พุทโธ กลับให้สบายนะ ไม่ต้องห่วงเมียและลูก” แล้วภรรยานายเผือกเล่าว่าเขาเริ่มมีอาการหายใจเป่าปาก และหายใจเอือก เอือก เป็นช่วง ๆ เรียกไม่ค่อยรู้ตัวและหยุดหายใจในที่สุด เวลา 04.15 น. ของวันที่ 21 สิงหาคม 2552 ซึ่งก่อนวันเกิดของเขา 1 วัน ทำให้ฉันคิดว่านายเผือกสิ้นอายุขัยจริง ๆ และฉันก็รู้สึกภูมิใจที่ได้พูดคุยกับนายเผือกและแนะนำภรรยาของเขาในช่วงจิตสุดท้ายก่อนละสังขารเพื่อไปสู่ภพภูมิที่ดี

ในวันที่ 25 สิงหาคม 2552 เวลา 11.00 น. ฉันขับรถยนต์ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อเผาศพของนายเผือกฉันถึงที่งานศพเวลา 15.00 น. ทั้งเวลาทอดผ้าขาวดี่ ภรรยานายเผือกร้องไห้จนอดฉันไว้แฉะหน้าเมรุ และร้องให้เสียงดังท่ามกลางแขกเหรื่อมากมาย ฉันไม่มีคำพูดใดๆ ได้แต่กอดตอบ ตบหลังเบา ๆ เพื่อเป็นการปลอบใจและให้กำลังใจฉันก็ให้พร...อาบแก้กันอย่างไม่รู้ตัว

คำร้องขอครั้งสุดท้าย.....ก่อนที่จะจากไป

นางสาวกฤติมา คลีฉายา

“ความตาย” เป็นสิ่งแน่นอนที่ทุกคนต้องประสบ แต่จะมีสักกี่คนที่สามารถเผชิญกับมันได้อย่างมีสติ สงบ และสมศักดิ์ศรี.....

ผู้ป่วยชายรายหนึ่ง อายุ 27 ปี แต่งงานแล้วมีบุตร 1 คนป่วยเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลมาตลอดโดยการให้ยาเคมีบำบัดตามแผนการรักษาของแพทย์

ครั้งนี้เขามารับการรักษาเพื่อให้ยาเคมีบำบัดตามนัด แต่หลังจากที่ได้รับยาในครั้งนี้อันตรายที่ไม่ได้เป็นอย่างที่เคยผ่านมา ร่างกายรับไม่ไหว อาการทรุดลง เหลืออยู่ไม่กี่วันจะต้องดมออกซิเจนแบบใส่หน้ากาก มีไข้สูงมาก เกร็ดเลือดลดต่ำลงตามลำดับ ต่อมาเริ่มมีจุดจ้ำเลือดออกตามตัว ไอ เสมหะเป็นเลือด แพทย์ได้แจ้งให้ทราบว่า โรคของเขาไม่ตอบสนองกับการรักษาแล้ว เขารับทราบ

หลังจากวันนั้นดิฉันสังเกตเห็นเขามีสีหน้าเครียด คิ้วขมวดเกือบตลอดเวลา หงุดหงิด ไม่พูดจากับใครพูดคำตอบคำ ทั่ว ๆ ที่ก่อนหน้านี้เป็นคนที่มีอัธยาศัยดี คุยเก่ง ยิ้มง่าย ดิฉันจึงเข้าไปคุยด้วย เขาถอนหายใจอยู่ห่างและบอกว่า อาการเขาแย่มากคิดว่าตนเองไม่รอดแน่ “คราวนี้รู้สึกไม่ดีเลย” ดิฉันจึงถามกลับว่า “รู้สึกไม่ดี หมายความว่า

เรื่องเล่าจากใจ

อย่างไร” เขายิ้มแล้วเงยหน้ามองดิฉัน พร้อมกับพูดว่า “คุณคงคิดว่าผมกลัวตายใช่ไหม เผลอเลย ผมไม่กลัวหรอก ทุกคนเกิดมาก็ต้องตายกันทั้งนั้น แต่ที่กลัวคือผมจะพบกับคนที่อยู่อย่างไรดี ผมเตรียมทุกอย่างไว้หมดแล้ว แต่ไม่กล้าบอก กลัวพวกเขาเสียใจ” ดิฉันจึงพูดว่า “ถ้าคุณไม่พูดออกมาสิ่งเหล่านั้นก็จะค้างคาใจคุณไปตลอด” เขาถอนหายใจอีกครั้งแล้วพูดว่า “หึหึหึ”

“ถ้าเป็นอย่างนั้น ผมขอลองเล่าให้คุณฟังก่อนได้ไหม?” ดิฉันพยักหน้าแทนคำตอบ เขาจึงเริ่มเล่าว่า “หลังจากที่ผมตายแล้ว อยากรู้ว่าจัดงานศพแบบง่าย ๆ สวด 3 วันแล้วเผาเลยจะได้ไม่ต้องเปลืองเงิน กระตุกให้เก็บไว้ที่บ้านพี่สาวเพราะผมกลัวว่าภรรยากับลูกจะกลัวถ้าเก็บไว้ที่บ้านที่อาศัยในปัจจุบัน ลูกผมจะยกให้พี่สาว เขารักกันมาก ผมจะได้ไม่ต้องห่วง ส่วนภรรยาผมรักเธอมากนะ แต่เธออายุยังน้อยคงไม่ยุติธรรมถ้าจะให้มาจมน้ำที่ผม อยากให้ไปมีชีวิตใหม่กับผู้ชายคนอื่นได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ที่ดีกว่านี้ ผมทำดีที่สุดได้แค่นี้” แล้วเขาก็หันมาไหลออกมา หลังจากฟังเขาพูดจนจบ ดิฉันซาบซึ้งกับสิ่งที่เขาบอกเล่า จึงได้บอกด้วยความชื่นชมกับเขาว่า “คุณเป็นคนดีมากนะ คุณน่าจะทำสิ่งที่คาดหวังไว้ให้สมความปรารถนา ก่อนที่คุณจะจากไป ฉันเชื่อว่า คุณทำได้ เป็นกำลังใจให้ นะคะ”

3 วันต่อมาเขาก็ได้จากโลกนี้ไปอย่างสงบ ดิฉันได้สอบถามญาติ ๆ ของเขาว่าจะจัดการอย่างไรต่อไป พวกเขาบอกว่าจะทำตามที่คุณตายเคยขอร้องไว้ทุกอย่าง เพราะเป็นคำพูดสุดท้ายก่อนที่จะหมดลมหายใจ กลับให้สบายนะค่ะ

การจากไปของคนหนึ่ง หากได้บอกกล่าว และกระทำในสิ่งที่เป็นความต้องการของทั้งผู้ที่จากไปและผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ ย่อมเป็นการจากลาที่ไม่มีสิ่งที่ยังค้างคาใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย และแม้ว่าสิ่งที่ผู้ที่จากไปไม่ได้เป็นผู้ที่กระทำเอง แต่เป็นความสำเร็จสมดังใจของผู้ที่จากไป จะเป็นความทรงจำที่ดีงามและเป็นสุขยามระลึกถึงกัน

แล้วคุณละ! ถ้ารู้วันนี้เป็นวันสุดท้ายที่คุณจะอยู่บนโลกใบนี้
.....คุณจะทำอย่างไร?

“Unfinished Business ”

ให้กำลังใจ ให้ความสุข

นางสาวอรุณี แต้เตีย

ภาพของผู้ป่วยชายศีรษะที่ปราศจากผมหนึ่งยี่มเห็ด ๆ อยู่บนเตียง เป็นภาพที่ยังจำติดตามเราจนบัดนี้ ด้วยเพราะการที่เขาป่วยเป็นมะเร็ง ระบบเลือด ต้องรักษาด้วยยาเคมีบำบัด เขาเข้ารับการรักษาที่ Ward 3-4 ครั้ง ครั้งหลัง ๆ ที่เข้ารับการรักษาเขาจะยิ้มและไหว้ทักทายเราเสมอ

เขาเป็นคนที่ดูหนึ่งและสงบ เมื่อมีอาการไม่สบายตัว เช่น มีไข้ เขาไม่เคยบ่นหรือโวยวายเลย ถ้าเข้าไปพูดคุยด้วย เขาจะยิ้มทำให้ บางครั้งรู้สึกว่าการกำลังใจกับพระ นึกไปว่าเป็นพระมาป่วยและเปลี่ยนในที่สุด ของคนไข้ ครั้งสุดท้ายที่เขาเข้าโรงพยาบาล เขามีความกังวลไม่มั่นใจว่าจะปลูกถ่ายไขกระดูกได้ เราจึงบอกให้เขาคิดหวังในทางที่ดีไว้ก่อน ถ้า คนเราคิดดีก็ย่อมได้สิ่งที่ดี ๆ และให้หนังสือเขาไว้อ่าน

เขาหายไปนาน จำได้ว่าเป็นช่วงที่เขาจะต้องมา Follow up บ่ายวันหนึ่งเมื่อเราขึ้นไปที่ Ward 7 ๆ บอกว่า ผู้ป่วยเอาหนังสือมา คืนให้ ตอนนั้นคิดว่าเขามาตรวจตามนัด แต่ต่อมาอีก 2-3 วัน ก็รู้ว่า เขามาป่วยอยู่ที่ Ward 7 ตรงข้าม พวกเราเมื่อทำงานกันเสร็จลงเวย แล้วจึงชวนกันไปเยี่ยมเขา

ภาพที่เห็นเขาดูแปลกตาไป มีอาการตาและตัวเหลือง ตู้อ่อนเพลียมาก เขาก็กินยาโดยปฏิบัติเหมือนเช่นเคย คือยกมือไหว้และยิ้ม แต่รอยยิ้มที่เห็นแตกต่างจากเดิม เพราะเป็นรอยยิ้มที่มีความดีใจร่วมด้วย มันแสดงออกที่ใบหน้า เขาบอกว่าหนังสือที่ยืมไปยังไม่ได้อ่าน เพราะเมื่อออกไปจากโรงพยาบาลไม่กี่วันก็ไม่สามารถทำอะไร ต้องไปเข้ารักษาตัวที่โรงพยาบาลต่างจังหวัด ตามสิทธิ์ประกันสังคม แต่อาการไม่ดีขึ้น เขาจึงส่งตัวมาที่โรงพยาบาลศิริราช ครั้งนี้มีปัญหาที่ตับ มีอาการปวดท้องมาก จนต้องให้ Morphine เป็นระยะ ๆ

ระหว่างที่เขาอยู่โรงพยาบาลครั้งนี้พวกเราแวะไปพูดคุยกับเขาบ่อย ๆ เข้าวันหนึ่งเราทราบมาว่า เมื่อวานเป็นวันเกิดของเขา พวกเราพร้อมใจกันไปร้องเพลง Happy Birthday ที่ข้างเตียง ดุสสินหาเขา ขับเพลงมากตอนที่คนไข้ข้างเตียงจ้องมอง แต่แววตาเขาเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข

จากการเยี่ยมชมเยียนกันบ่อยครั้งทำให้รู้ว่าทั้งเขาและครอบครัวยอมรับว่าการมารักษาตัวครั้งนี้คงเป็นครั้งสุดท้าย พ่อและแม่จะมาจากต่างจังหวัดมาเฝ้าดูแลอยู่ข้างเตียงตลอดเวลา ทั้งที่ครั้งก่อน ๆ จะไม่เคยเห็นภาพเช่นนี้ และแล้วสิ่งที่พวกเราคาดคิดไว้ก็มาถึง เราทราบในตอนที่เห็นว่าเมื่อคืนเขาได้จากทุก ๆ คนไปแล้ว

ภาพที่เรานึกย้อนถึงเขาเป็นรอยยิ้มบนใบหน้าที่เป็นความสุขจากการที่พวกเราไปให้กำลังใจเขา แม้ว่าจะไม่ได้รักษาตัวอยู่ที่ Ward เราแต่สิ่งใดก็ตามที่จะทำให้เขามีความสุขแม้ว่าน้อยนิด พวกเราก็พร้อมที่จะให้ เพราะนั่นก็เป็นความสุขของเราด้วยเช่นกัน เป็นความสุขจากการเป็นผู้ให้

เป็นปลื้ม

นางสาวสุเนตร จีวปัญญา

“เรื่องเล็กของคุณ แต่เรื่องใหญ่ของฉัน” ประโยคนี้ยังติดหูทุกครั้ง เมื่อได้นึกถึงในช่วงเวลาตี 1 ของเวรตึกคืนวันหนึ่งที่จะต้องจดจำ เมื่อลูกที่หิ่วงเตี้ยงคอยเฝ้าดูแลมรดาที่ไม่รู้สึกตัว ไม่มีการตอบสนองทั้งคำพูดหรือการกระทำ คงเพียงได้รับออกซิเจนเพื่อช่วยการหายใจเท่านั้น ก็คงไม่แปลก เมื่อห้องผู้ปฏิบัติงานพยาบาลสังเกตได้ว่าพฤติกรรมของลูกไม่พอใจในบางสิ่งบางอย่าง อันที่จริงแล้วจะว่า ว่าทุกสิ่งทุกอย่างก็ได้ สีสหน้าที่ไม่เป็นมิตรและคำพูดที่แดกดันเจ้าหน้าที่อีก 2-3 ประโยค เช่น “ที่ฉันลูกให้ก็จะให้พวกคุณทำงาน” ห้องผู้ปฏิบัติงานพยาบาลขอให้ดิฉันไปพูดคุยกับลูกผู้ป่วย

ดิฉันรู้สึกหงุดหงิดใจคิดไปก่อนว่าเกิดอะไรขึ้นกับผู้ป่วยระยะสุดท้ายเมื่อตั้งสติได้ ดิฉันจึงเข้าไปทักทายลูก เชิญให้หนึ่งโตะเจ้าหน้าที่และแนะนำชื่อตนเองว่า “สุเนตร” เป็นพยาบาลหัวหน้าเวรตึก พร้อมแสดงความห่วงใยว่า “ได้รับประทานอะไรบ้างหรือเปล่า..” ยังไม่จบสิ้นคำถามของดิฉัน เธอสวนคำพูดกลับมาทันทีว่า “มีอะไรก็พูดกันมาตรง ๆ ไม่ต้องอ้อมค้อม” ประทับกับใบหน้าที่โกรธและคิ้วขมวดอย่างสงสัยในการกระทำของดิฉัน ดิฉันยิ้มให้กับเธอพร้อมกับแนะนำว่า หอผู้ป่วย

มีโครงการที่ทำร่วมกับญาติผู้ป่วย พยาบาล และแพทย์ และก่อนที่จะคุยเรื่องมารดาของเธอ ดิฉันถามคำถามเพื่อที่จะประเมินว่าเธอรับรู้ข้อมูลการเจ็บป่วยของมารดาอย่างไรบ้าง สีหน้าของเธอเริ่มผ่อนคลาย คือที่ขมวดคลายออกและบอกว่า รู้ว่าแม่เป็นมะเร็ง อากาไรไม่ติดอยู่ในระยะสุดท้าย คุณหมอบอกให้ทำใจ ไม่อยากให้แม่ต้องทรมานอีก ไม่ต้องการให้หมอใส่ท่อช่วยหายใจและปั๊มหลอดหัวใจ

ดิฉันมีข้อเสนอแนะให้เธอ เพื่อว่าเธอจะเลือกนำไปใช้ในการดูแลดูแลแม่ให้ไม่ทรมานตามความปรารถนาของเธอ “ขอผู้ป่วยเราอนุญาตให้ญาติที่ผูกพันกับผู้ป่วยได้มีโอกาสดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด แม้ว่าจะเลยเวลาเยี่ยมอย่างเช่นคืนนี้ที่คุณอยู่ดูแลคุณแม่ สิ่งที่คุณสามารถดูแลให้คุณแม่สุขสบายตัวในยามที่ทรมานมีไข้ เช่น การใช้ผ้าชุบน้ำเช็ดตัวให้เป็นระยะ ๆ ก็เป็นวิธีหนึ่ง แต่การที่ทำให้จิตใจทรมานหมดหวัง และไม่กังวลเป็นอีกวิธี อยากให้คุณลองนึกย้อนดูว่าคุณแม่คุณห่วงลูกหลานคนไหน และกังวลเรื่องอะไร” ดิฉันลองประเมินต่อในเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาว่า “แม่คุณเชื่อเรื่องการทำบุญใส่บาตร ซึ่งในทางพุทธศาสนาสอนว่า บุญและความดีเป็นสิ่งที่ติดตัวผู้ที่กระทำ คุณแม่ชอบทำบุญและใส่บาตรหรือไม่” ลูกสาวพยักหน้าพร้อมกับพูดว่า “แม่ชอบทำบุญ ใส่บาตร” ดิฉันจึงรู้ว่าเรื่องที่น่านะจะให้ข้อมูลเธอคงเป็นในเรื่องที่จะทำให้เธอและแม่ได้ทำบุญ ทำกุศล ดิฉันแนะนำเกี่ยวกับชุดใส่บาตรและสิ่งทานที่สามารถจัดหาได้ง่าย ๆ เช่น ยาสีฟัน สบู่ ผงซักฟอก ร้องแก้แตะ รัม เป็นต้น ไม่จำเป็นต้องซื้อถึงเหลือง ๆ และเมื่อให้แม่ทำบุญ ก็กระซิบบอกให้แม่ตั้งใจอธิษฐาน และขอ

เรื่องเล่าจากใจ

อิโหสิกรรมกับเจ้ากรรมนายเวร หากได้ล่องเกิทั้งเจตนาและไม่เจตนา ด้วยกายกรรม มโนกรรม วจีกรรม และขอให้มีส่วนดี-ปัญญา ขอให้บุญบารมีที่ได้ทำให้ได้พบกับพุทธศาสนาทุกชาติไป นอกจากนี้ดิฉันยังแนะนำให้เธอหยิบยืม เทป ซีดี เกี่ยวกับบทสวดมนต์ที่เคาน์เตอร์พยาบาล ซึ่งหอผู้ป่วยได้จัดเตรียมไว้ ดิฉันอธิบายเพิ่มว่า “แม้ว่าแม่ของคุณจะไม่สามารถลืมตาพูดโต้ตอบได้ แต่ในพุทธศาสนาเชื่อว่าทวารที่ปิดเป็นอันดับสุดท้ายคือหู และเมื่อมีญาติคนใดมาเยี่ยมให้บอกกล่าวกับคุณแม่ทุกครั้ง ดิฉันคิดว่าหากวันใดที่แม่คุณจากไปเมื่อระลึกถึงเรื่องราวเก่า ๆ คุณจะได้ไม่ต้องเสียใจว่า ยังไม่ได้ทำอะไรให้กับแม่ แต่คุณจะระลึกพร้อมจดจำว่า คุณได้ให้แม่สร้างบุญ-กุศลเพิ่มขึ้นในยามที่มีชีวิตและได้ติดตัวไปในภพภูมิหน้า

หลังจากที่ได้พูดคุย ลูกสาวน้ำตาคลอกล่าวคำขอบคุณ และพูดว่า “2-3 วันที่ผ่านมา เราหน้าที่จะคุยกันตั้งนานแล้ว หยุดไปหะคะ ไม่ได้ฟังหะคะ บางครั้งเจ้าหน้าที่บางคนแสดงพฤติกรรมที่ทำให้รู้สึกอึดอัดและคิดว่าเรื่องของคนไข้เป็นเรื่องเล็ก แต่จริง ๆ แล้วมันเป็นเรื่องใหญ่สำหรับญาติเสมอ เคยคิดจะโทรศัพท์มาคุยกับหัวหน้าหอผู้ป่วย แต่ตอนนี้ได้คุยกับคุณแล้วเปลี่ยนใจแล้ว ขอบคุณมาก”

หลังจากที่ดิฉันให้เวลากับลูกสาวในการระบายความอัดอัดใจจึงออกตัวว่า “ในฐานะตัวแทนของหอผู้ป่วย ถ้ามีพฤติกรรมหรือการบริการที่ขาดตกบกพร่องไปบ้าง ต้องขอโทษและขอให้อิโหสิกรรมแทนหน้ะง ๆ ที่นี้ด้วย ทุกคนที่มีเจตนาดีในการดูแลผู้ป่วยและญาติ แต่ด้วยภาระงานที่หนัก และขาดการสื่อสารบางอย่างทำให้ไม่เข้าใจกันด้วยความ

ไม่เจตนา” ลูกสาวผู้ป่วยอีมรับและหวั่นระหรือมบอกว่าไม่ติดใจสงสัย
อะไรแล้ว และกล่าวคำ “ขอบคุณ” อีกครั้ง

ลูกสาวกลับมาที่หอผู้ป่วยอีกครั้ง พร้อมไตรจีวรที่เธอได้เตรียม
ไว้แล้วที่รถมาไว้ให้แม่ของเธอ ได้มีโอกาสทำบุญตามที่ได้พูดคุยกัน
เธอกลับบ้านไปเวลาตี 3 และแม่ของเธอได้จากไปเวลา 07.30 น.
บุญกุศลที่ลูกสาวเธอได้ดูแลช่วยเหลือในช่วงสุดท้ายก่อนการจากลาไป
คงทำให้แม่ของเธอได้จากไปอย่างสงบ

การทำเรื่องเล็ก ๆ ในคืนนั้นกลับมีคุณค่า เป็นเรื่องที่ทำให้
ดิฉัน “เปี่ยมปลื้ม” ที่ได้มีโอกาสได้ช่วยให้ลูกสาวได้ทำสิ่งที่ยิ่งใหญ่
เป็นบุญกุศลกับผู้ป่วยและลูกสาว นี่คือการใหญ่ที่ดิฉันจดจำได้เสมอ
ในการดูแลผู้ป่วยและญาติที่กำลังจะสูญเสียบุคคลที่เป็นที่รัก

เธอผู้มาเยือน

นางสาวศรียุทธ ธนะรัชติการนนท์

เสาร์วันหนึ่งที่ร้านอาหารในโรงพยาบาล ขณะที่ดิฉันกำลังพักกาย
รุ่นพี่พยาบาลคนหนึ่ง ดิฉันสังเกตเห็นว่ามีผู้หญิงที่นั่งรับประทานอาหารเช้า
ตรงข้ามกำลังเฝ้ามองการพูดคุยของเราสองคน พี่พยาบาลรับประทาน
อาหารเสร็จแล้วขอแยกตัวไปก่อน ดิฉันจึงไปซื้ออาหาร พอเดินกลับมา
ผู้หญิงคนนั้นยิ้มและชวนให้ดิฉันนั่งร่วมโต๊ะอาหารด้วย ซึ่งดิฉันตั้งใจไว้
ว่าจะย้ายที่นั่ง แต่ก็เปลี่ยนใจลงนั่งตรงข้ามกับเธอ สังเกตว่าเธอมีรูปร่าง
ที่สูงใหญ่และผิวคล้ำ เธอเริ่มซักถามดิฉันว่า คนนั้นเป็นเพื่อนคุณหรือ
ดิฉันตอบว่า “ใช่” เธอถามต่ออีกว่า “คุณทำงานที่นั่นหรือ” ดิฉัน
ตอบสั้น ๆ อย่างเดิมว่า “ใช่” ดิฉันเริ่มรู้สึกว่าการที่เธอชวนคุยจะทำให้
ฉันเสียเวลาเพราะจะต้องรีบไปขึ้นเรือด่วน เธอไม่ลดละการซักถาม
เธอถามอีกว่า “คุณเป็นหมอหรือ” ดิฉันยังคงตอบเธอว่า “ไม่ใช่
เป็นพยาบาล” เธอเริ่มเล่าเรื่องของเธอลงหลังจากที่รู้ว่าดิฉันเป็นพยาบาล
เธอบอกว่าเธอป่วย รับประทานอาหารเช้าไม่ค่อยได้ แต่ก็ต้องฝืน การมา
ตรวจที่โรงพยาบาลศิริราช เธอต้องรอที่จะไป-กลับกับเพื่อนบ้านที่บุรีรัมย์
เพื่อประหยัดเงิน

“หนูเป็นโรคเอดส์เรื้อรังเต้านมผ่าตัดมาแล้วเมื่อ 2 ปีก่อน” เธอเริ่มเล่าต่อและไม่เพียงแค่นพูด แต่เธอยังเปิดเสื้อให้ดิฉันดูร่องรอยของเต้านมซ้ายที่ถูกผ่าตัดไป ดิฉันอ้าปาก ตาค้าง ตกใจไม่คิดว่าเธอจะกระทำเช่นนั้น เธอบอกว่า “หนูไม่อยากมารักษาที่โรงพยาบาลศิริราชอีกแล้ว เพราะว่ามันห่อหุ้มแต่ละครั้ง ต้องจ่ายค่ารถเกือบ 800 บาท หนูอยากจะทำหมอน อายากกลับไปรักษาที่บ้านแต่ไม่กล้าบอก กลัวหมอจะดู” ครั้งแรกดิฉันคิดเองว่า เธอมาตรวจคลินิกนอกเวลา เธอให้ความกระจ่างมากขึ้นว่า เธอตรวจกับหมอเมื่อวาน และเมื่อคืนเธอนอนที่ OPD เพื่อจะรอเพื่อนบ้านเธอมาขายแตงกวาที่กรุงเทพฯ จะได้อาศัยกลับไปด้วยเป็นการประหยัดเงินค่ารถ ดิฉันจึงสนับสนุนความคิดของเธอและให้เธอบอกหมอถึงความจำเป็นที่ไม่สามารถที่จะมารักษาที่โรงพยาบาลศิริราชได้ รวมทั้งขอให้หมอเขียนหนังสือส่งตัวกลับไปรักษาตามสิทธิบัตรทองของเธอที่บุรีรัมย์” เธอบอกว่าหมอรู้ถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจของเธอ แต่ด้วยความปรารถนาดีก็กลัวว่าเธอจะไม่ได้ยาเคมีบำบัดอย่างต่อเนื่องจึงไม่ทำเช่นนั้น บางครั้งที่เธอไม่มีเงินค่ารถหมอจะส่งปรึกษาสังคมสงเคราะห์ให้ เธอบอกว่าเงินที่เธอเก็บออมไว้จำนวน 7,000 บาท ได้ใช้หมดไปแล้ว เมื่อคราวที่เธอต้องเดินทางมากรุงเทพฯ เพื่อรับยาเคมีบำบัด

เธอเล่าต่อว่าเมื่อครั้งที่เธอผ่าตัดเต้านมและให้ยาเคมีบำบัด เธอต้องสูญเสียผมในขณะเดียวกัน ต้องสูญเสียอาชีพเก็บแตงในสวนด้วย ดิฉันสงสัยว่าเพราะอะไร เธอพูดพร้อมกับน้ำตาคลอว่าเจ้าของสวนคิดว่าเธอเป็นโรคเอดส์ร้ายแรง เธอพอมลงมากและไม่มีความมั่นใจ เธอบอกว่า

เรื่องเล่าจากใจ

“ปากล้นหนู กลัติดโรคจากหนู หนูต้องไปรับจ้างก่อสร้างแทน ช่วงที่ให้ยาเคมีบำบัด มันท้อแท้มาก หนูเคยคิดจะกระโดดลงจากรถไฟเพื่อฆ่าตัวตาย” ดิฉันสงสารเธอจับใจเมื่อได้รับรู้เรื่องราวที่รันทดของเธอ และดีใจที่ตนเองได้สนใจที่พูดคุยกับเธอผู้อยู่ตรงหน้า ในตอนนั้น ดิฉันนึกถึงคำกล่าวของ ศ.เกียรติคุณแพทย์หญิงสุมาลี นิรมานนิตย์ ที่เคยกล่าวว่างานที่สำคัญ คืองานที่อยู่ตรงหน้า เธอผู้นี้ คืองานที่สำคัญของดิฉัน ณ เวลานั้น

ดิฉันประเมินการคิดทำร้ายตนเองของเธอ อะไรที่ทำให้เธอไม่จบชีวิตของเธอในคราวนั้น เธอบอกว่า “หนูกลัวบาป ถ้าหนูฆ่าตัวตาย หนูจะเป็นบาป แค้นชีวิตหนูก็ลำบากมากอยู่แล้ว เป็นทั้งโรคมะเร็ง ยังต้องใช้แรงงานไปก่อสร้าง บางครั้งที่ให้ยาเคมีบำบัด หนูนอนซมทำงานไม่ได้ แต่หนูก็ผ่านมันมาแล้ว” ดิฉันกล่าวแสดงความดีใจที่เธอผ่านเหตุการณ์มาได้อย่างจิตใจที่เข้มแข็ง เธอบอกว่าเธอโดดเดี่ยว ไม่มีพ่อ แม่ และพี่แล้ว ทุกคนตายจากเธอไปหมดแล้ว เธอตัวคนเดียว เธอรักชีวิตเธอจึงไม่ทำร้ายตัวเอง

เธอเล่าอาการเจ็บป่วยของเธอเพิ่มเติมว่า “หนูเริ่มเจ็บหน้าอก ด้านขวา เหมือนตอนที่เจ็บข้างซ้าย แต่หนูไม่ได้บอกหมอเมื่อวานนี้ เพราะกลัวว่าจะต้องให้ยาเคมีบำบัด ต้องมาที่โรงพยาบาลศิริราชอีก” ดิฉันยังคงยืนยันเรื่องการส่งตัวกลับไปตามสิทธิ์ เธออธิบายเพิ่มว่า “คนไข้ที่ไปรักษาที่โรงพยาบาล จ.บุรีรัมย์ บอกว่าเค้าจะส่งตัวไปที่โรงพยาบาลสุรยัมมะรังที่ จ.ลพบุรี ซึ่งบางที่ไม่มียา หมอต้องนัดไปวันอื่น ต้องเสียค่ารถฟรีไป แต่ก็ยังเสียค่ารถค่าใช้จ่ายน้อยกว่ามากรุงเทพฯ”

ดิฉันเป็นห่วงว่าเธอจะเป็นมะเร็งเต้านมขวา ดิฉันให้เงินเธอ 500 บาท เพื่อให้เธอเก็บไว้สำหรับเป็นค่าเดินทางมาตรวจในอีก 2 เดือน ข้างหน้า เธอตกใจและปฏิเสธ เธอบอกว่า “ไม่เอาหรอกคุณ แค่คุณ ใจดีฟังหนูเล่า หนูก็ดีใจมากแล้ว หนูไม่รู้ว่าจะคุยกับใคร ปริญญาใคร” เธอพยายามคืนเงินดิฉัน แต่ดิฉันขอร้องให้เธอเก็บไว้ และขอคำ ยืนยันจากเธอว่าต้องบอกหมอถึงอาการปวดของเต้านมขวา และให้ เธอไปพบที่ตึกที่ดิฉันทำงานเมื่อตรวจเสร็จ

2 เดือนผ่านไป ดิฉันจำวันนัดของเธอได้แม่นยำ ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ บันทึกลงไว้ เธอไม่ได้มาพบดิฉัน ใจหนึ่งอยากไปค้น OPD Card ว่า เธอมาตรวจตามนัดหรือไม่ แต่ดิฉันไม่ได้ค้นเพราะเกรงว่าจะเป็นการ ละเมิดสิทธิผู้ป่วย อีกใจเป็นห่วงว่าโรคร้ายจะกลับมาเยือนเธออีกครั้ง

และแล้วอีก 1 เดือนต่อมา เธอมาพบดิฉันที่ที่ทำงาน ด้วย ใบหน้าที่เต็มไปด้วยความดีใจทั้งเธอและดิฉัน เธอเล่าให้ฟังว่า “เมื่อ ครั้งที่แล้วว่าจะไม่มาตรวจอีกแล้ว เพราะมันคงเป็นมะเร็งที่เต้านมข้าง ขวาอีก แต่ถึงคำของคุณว่าให้มาตรวจจะได้รักษา ชีวิตเราเองเรา ต้องรักก็เลยมาตรวจ ครั้งนี้อาจารย์นัดมาฟังผล และอาจารย์บอกว่า หนูเป็นมะเร็งที่เต้านมขวา อาจารย์เขียนใบส่งตัวให้หนู หนูจะได้กลับไป ให้ยาเคมีบำบัดที่โรงพยาบาลศูนย์มะเร็งที่ จ.ลพบุรี” ดิฉัน สอบถามความรู้สึกเธอว่าเป็นอย่างไร เมื่อรู้ความจริงเช่นนี้ เธอ บอกว่า “หนูจะรักษาได้แค่ไหนก็เท่านั้น วันนี้หนูเลยจะมาบอกคุณว่า หนูจะไม่มาที่โรงพยาบาลศิริราชแล้วนะ หนูดีใจนะที่ได้เจอคุณ” ดิฉันก็บอกเธอว่าถึงความดีใจของดิฉันที่เธอไม่ทอดอาลัยกับชีวิต

เรื่องเล่าจากใจ

เธอผู้มาเยือน ผู้มาสอนให้ดิฉันรู้ว่า หากวันนั้น ถ้าดิฉันเร่งรีบ
และไม่ใส่ใจกับคนตรงหน้า ก็จะทำให้หมดโอกาสในการช่วยเหลือ
เพื่อนมนุษย์คนหนึ่งไป

ศูนย์บริการ ศิริราช : 024199679, 024199680

<http://www.si.mahidol.ac.th/palliative>

“ผู้ออกแบบบท บริษัท ต้นโพธิ์ ศรีเอเอ็น จำกัด”